

Usomhi Onete oyi iJesu iKirisiti ni IMaki Q kéké

*Itsabø oyi iJøni ḥni oq batazi egbo
(iMat 3.1-12; iLuk 3.1-18; iJøn 1.19-28)*

¹ Ona o khi igbaekéle oyi usomhi onete oyi iJesu iKirisiti Omi Eshinegba.

² A kéké oli shi Ebe-no-pfuasé ni ḥmekęguele ɔyoli ni a lu Azaya ɔ kéké. Ni Eshinegba ɔ la lie, “Mhi ya għie aghiusomhi ɔyemħę ralo ne.

Oni ɔ ya bę̄ odę
shi ekę khę.”*

³ “Ogbo ɔ la odata
e pfie okokokhuę. Oq lię,
‘A rięle odę
shi ekę khę Onomhuę,
ni ɔp bhale.

Rięle oni odę sheshe
ni o rōte.”†

⁴ Igho IJøni ɔ li bhale, ɔq batazi egbo obini odata
ifufu, ɔq tse abo, ɔq lię, “A mu pfi lase olamħę eyę
e le bhale deba Eshinegba ini a ri olamħę topfa e.”

⁵ Igho egbo e rōte ekę iJudia ali ęoli iJerusalemu lę
deba IJøni. Ee zonq olamħę eyewे yę oli. ɔ la okę
iJødani batazi egbo.

---

* ^{1:2} Li zę iMala 3.1   † ^{1:3} Li zę Aza 40.3

6 Ode ni a ri iriria eyi alakumi do, iJoni ọ rọ fia itsua sọ. Ọ ri ẹkuẹ rięle ṣogbenę mu oku. Initso ali oribo e khi eminale eyolı.‡

7 Abọ ni ọọ tse gueyę agbọ khi: “Omose ni ọ ke ya bhale ẹlelese odę ukhokho oyemhé, ọ fu dọsé mhé, ọ mhọli ekpabọ dọsé mhé. Mhi aa fu ramhi ọnì ọọ taghię uli ni o la ẹkuẹ ni ọ sọ-a.

8 Amẹ mhi rọ batazi ẹ memena, ama Ayemhé-no-pfuaṣe ọ ke rọ ya batazi ẹ.”

Ibatazi ali imufe oyi iJesu

(iMat 3.13–4.11; iLuk 3.21-22; 4.1-13)

9 Qa te agho tese ne, ni iJesu ọ rọ rōte iNazareti ni o la ekę iGalili bhale ni iJoni ọ la okę iJodani batazi oli.

10 Abi iJesu ọ rọ lęsę rōte elemhi okę ji egbe ngale te, ọ mę kхи idane ọ khueghie. Ayemhé oyi Eşinęgba ọ li abi anekhukhu rōte idane tiemhile ya ma li egbe.

11 A suq khi uruli o rōte idane ngme tiemhile, ọọ, “Omimhé ni mhi nono ingme oyöli u khi. U ma ri egbe ẹ mu mhę gba.”§

12 Utoghuokpe, Ayemhé oyi Eşinęgba o rue iJesu je ọdagbe.

13 Ogbelę egbhueva ọ la oobọ. Okphaghie, ni ọ khi oghie ayemhé ebe, ọ mu oli fę. IJesu ọ nu elamhako la oobọ, ama igeni eyi Eşinęgba e ri ukpeloe e khu oli.

Eniyę odukhokho eni ododę ni iJesu ọ ze
(iMat 4.12-22; iLuk 4.14-15; 5.1-11)

‡ **1:6** Li zę 2 Ighie 1.8   § **1:11** Li zę Igbae 22.2; Iwolo 2.7; Aza 42.1; iMat 3.17; 12.18; iMak 9.7; iLuk 3.22

14 Abi a rø mu ijøni shi owa ighumha se, iJesu o je iGalili ya tse abø usomhi onete oyi Eshinègba.

15 Oq liè, “Oni eghéghé o she bhale, Eghiele oyi Eshinègba o she ti mama awa. A mu pflase olamhé eyé e le, ni a mie oni usomhi onete suq.”*

16 Abi iJesu o rote epfepfè oké oniemhi oni o khi shi, na lui iGalili kia lè, o mè iSamò ali inyoghuo oli Aduru. Egbifèlè e khi. E pfi aga lo elemhi oni oke, ee gbe ifèlè.

17 IJesu oq wè, “A deba mhé, mhi ya sèsé e abi a ke liè ke ti egbo gbili.”

18 Aghoaghò e ku iga eyewé shi eké, e deba li.

19 Ò ke te aghò je odalo dènè, o gbo mè inyoghuo etuava, ijemhisi ali ijøni imi iZebedi e la elemhi okó-oké oniemhi, e zu iga eyewé.

20 Abi iJesu o rø lèṣé mè wè, o lu wè e deba luè, aghoaghò e pfi itawè ali egbo ni e nu wè ye shi elemhi okó-oké oniemhi, e deba li vu.

*IJesu o khu ɔmose ayemhé ebe egbe-a
(iLuk 4.31-37)*

21 IJesu ali eniyé odukhokho eyoli e bhale èoli iKapanomu. Ogbèlè iyemhéa ni o ke deba li, iJesu o dòsé lo elemhi owa ugamhi, o la aghò sèsé.

22 O ri abø sha egbo ni e ri esø kpe abi o li sèsé, itobø khi eri o sèsé egbo abi ogbo ni o lèṣé emini oq sèsé, osèsé oyoli o kiøda shi oyi eni e sèsé Ishi eyi iMosisi.†

23 Utoghuo kpe ɔmose ni ayemhé ebe o la egbe, o lo elemhi oni owa ugamhi le. Ò tsèsé gbaa! Oq,

---

* **1:15** Li zé iMat 3.2   † **1:22** Li zé iMat 7.28-29

24 “Elo wa nono anye egbe, iJesu na iNazareti? Eri u bhale ya pfuse anye-a? Mhi ga lęse ɔni u khi. ɔni ɔ pfuasę ɔyi Eshinęgba u khi.”

25 IJesu ɔ dese oni ayemhé obe, ɔọ li, “Guese unu pia, te ɔli egbe lase le.”

26 Oni ayemhé obe o nighise ɔni ɔmose, o mu ɔli pfi gbe. ɔ pfie okokokhuę, o röte ɔni ɔmose egbe ya lase.

27 O ga ri abo sha egbo nya. E mhila egbe wę, “Onoghuo na? Osęsę onogbo ni o mholi ekpabø! Eri ɔ ga nu ayemhé ebe ę ngme, e ga suɔ eso na li.”

28 Aghoaghø ingme ɔyi iJesu o gbe eke-a asha kpa eke iGalili.

*IJesu ɔ ri ebubu egbo ze
(iMat 8.14-17; iLuk 4.38-41)*

29 IJesu ali eniyę odukhokho eyoli, ghe ijemhisi ali ijoni, e ga röte owa ugamhi fię lasele, e ya je apfę ɔyi iSamø ali Aduru

30 Ogø iSamø ɔni ɔkpotso, ɔ yeshi ghua ughuamhi iba. IJesu ɔ lęse ramhi aghø, a gue ingme oyoli ye iJesu.

31 Ighø ɔ lo deba li, ɔ mu ɔli obo, ɔ mu ɔli ukpho vule. Ighø eni iba e lase ɔli egbe le. ɔ feli wę epfęse.

32 Elobomhi eleghø khi ovø ɔo tiemhi eko, egbo e tsua eni ęa ze, ali eni iyemhé ɔkphaghię e yesę ngme bhale ghi iJesu.

33 Egbo nya ni e la oni ęoli e le gba odalo oni owa.

34 IJesu ɔ ri eni ę ghua, ighuamhi khi ighuamhi, ze. ɔ khu ayemhé ebe ebubu egbo egbe a, ama ɔa zę ni eni ayemhé ebe eghø e ngme emhikhøhuo unu lasele, itobø khi e lęse ɔni ɔ khi.

*Ijesu o la iGalili tse abo usomhi onete
(iLuk 4.42-44)*

³⁵ Ogbie-fiefie ogbeakolo khi obili ọa pfo ogbe ne, iJesu ọ fie lase je ashini o da-ya, ọ ya sọ iromhi.

³⁶ ISamọ ali apfoli ni e kpole, e vu ya nono ọli.

³⁷ Abi e rọ mè ọli, ẹẹ ọli, “Egbo kpa ẹẹ nono e.”

³⁸ IJesu ọq wẹ, “Awa mema ya je ẹoli oboese, ikhi apfẹ eni e timama akana, ni mhi li là oobo tsé abo, irari khi ona o zé ni mhi rọ bhale.”

³⁹ Igho ọ kia gasé eké iGalili nya tse abo. Ọ la owa ugamhi eyewé tse abo. Ọ khu egbo ayemhé ebe egbe ku-a.‡

*Ijesu o ri ọnri efafe e mu ze
(iMat 8.1-4; iLuk 5.12-16)*

⁴⁰ Omose ni efafe e mu ọ bhale deba iJesu. Ọ wugha li odalo, ọq lema li, ọq, “Ini o ghôle ẹ, u dobé ya rémhé ze, u rémhé khi ọnri ọ pfuase.”

⁴¹ Igho elemhi ọli, ee ala iJesu, ọ nise obo-a ti ọnri omose, ọq li, “O ghôle mhé, khi ọnri ọ pfuase.”

⁴² Aghoaghọ eni efafe e lase ọli egbe le, ọ ze, ọ khi ọnri ọ pfuase.

⁴³ IJesu ó gueyé ọli, ọ ke vu. Ọ lolo tse agua ye ọli,

⁴⁴ ọq li, “Khi gue ingme ona yé ọgbókhoghuo, ama lè ya ri egbe ẹ khase ekpodalo-ugamhi eyi Eshinégbá, ni e té ọkpé ne, ni u luasé obo ni iMosisi ọq a ke luasé, ini a ri ọgbó lina ze. Ishegho, ni o khi ọtsélé na wé khi u she ze.”§

⁴⁵ Eri ọnri omose ọ ri ochogho ngme ọli kiakiala gboo, ọ miatsé ọnri ingme onete ku asha kpa. Itobó ona, iJesu ọa ke dobé lo ẹoli okhoghuo le gboo. Eri

‡ **1:39** Li zé iMat 4.23; 9.35

§ **1:44** Li zé iLév 14.1-32

ọ ke la ọdagbe obini o da-ya. Abi o rię khi igho, eri egbo nya e kie röte asha kpa e bhale deba li.

2

*Ijesu o ri omose ni ọ guoghø-a ze
(iMat 9.1-8; iLuk 5.17-26)*

¹ Ikuku ogbele e döse, iJesu ọ gbo lo elemhi iKapanomu, eni egbo e suo khi ọ she bhale apfe.

² Ebubu egbo e le gba ramhi ni ogbo a ke mè ashikhøghuo ni o kpôle, ya ramhi olase unu-ode. Ijesu ọ tse abo oni usomhi yé wé.

³ Igho emose aane e tsua omose ni ọ guoghø-a adigege shi iya bhale ghi iJesu.

⁴ Abi eni emose ea rö mè asha tsua li lole ashini iJesu ọ la, itobø egbo ni e ghø bu döse, e nga ukhomhi oni owa röte ashini iJesu ọ la gbese ekpha-a. Abi e rö gbese ọlia se, e ri ili ri ọni omose tiemhile, abi ọ kie li yeshi iya. ⁵ Abi iJesu ọ rö mè irudunga oyewé, ọo ọni omose ni ọ guoghø-a, “Omimhé, a she ri olamhé topfa e.”

⁶ Ama eni e sèsé Ishi eyi iMosisi ni e shitò ak-agħo, e sa ọ udu oyewé, e lie,

⁷ “Elo o zé ni ọni ögbo ọna ọ rö ngme ungmembhi onana unu. Eri ọ pfi unu-a! A li mè ọni ọ dobè ya gbe olamhé kua na ögbo? Ọa khi Eshinègħba luéghuo?”

⁸ Agħoqħo iJesu ọ she lęse elemhi ayemhé oyoli emini e sa shi elemhi udu oyewé, ọo wé, “Elo o zé ni a rö sa usamhi onana.

⁹ Onogħuo o kēl nè, ni a rö lie ọni omose ni ọ guoghø-a, ‘A ri olamhé topfa e,’ abi khi ‘Vule, rue iya oyè ni u ke kia?’

10 Mhi ya rø li khasé e khi Omi Ogbo o mholi ekpabø elemhi agbø ona ni o rø gbe olamhé kua na ogbø.” Ighø o gueye oni omose ni o guogho-a eghø,

11 “Mhiẹ yé u vule, u rue iya oyé, u ke je apfè.”

12 Oni omose o vule, o rue iya oyoli, o la akpéwé nya kia vu. O ri abø sha egbo kpa. Ee kuéghié Èshinègba, e lię, “Anye ea kpé mè onana ghue oo!”

Ijesu o lu iLévi

(*iMat 9.9-13; iLuk 5.27-32*)

13 Ijesu o gbo je epfè oké oniemhi ni o khishi. Ebubu egbo e bhale deba li, o sésé wé.

14 Abi o kia lę, o mè omionoga iLíva omi Afeusi khi o shitò okholo eyi eni e mie oga. Ijesu oq li, “Deba mhe.” Ighø o vule deba li.

15 Abi ijesu o la ayi iLévi le eminale eloqbomhi, emionoga ni e bu ali egbo ena olamhé e li nu oli ali eniyé odukhokho eyoli le emhi, irari khi egbo ni e bu e deba li.

16 Abi egbo eni e e sésé ishi na lui iFarisi e rø mè khi iJesu o nu egbushia ali emionoga e le eminale, e mhila eniyé odukhokho eyoli, “Elo o zé ni o rø nu emionoga ali egbushia e le eminale?”

17 Ijesu o suø onana, oq wé, “Egbo ni e ze ea mhué emini e ri qbo e li. Oni oq to, o ye apfè obo. Qa khi eni e pfuasé ne mhi bhale ya lu, ama egbushia.”

Omhila ingme azumhi

(*iMat 9.14-17; iLuk 5.33-39*)

18 Eghéghé oghuo eniyé odukhokho eyi iJóni Oni oq batazi egbo ali egbo iFarisi ee pfi azumhi. Egbo eghuo e bhale ya mhila iJesu, e oli, “Elo o zé ni eniyé odukhokho eyi iJóni ali enayi egbo iFarisi e rø pfi azumhi ni eyé ea rø pfi?”

19 Ijesu o sọ wẹ o, oo wẹ, “Sẹ epfese eyi ọmose ni o rue ọmueshi ọnogbọ e liẹ ke pfi azumhi ini oni ọmose o kie nu wẹ shítọ? Ḧa mè asha pfi azumhi ini o kie nu wẹ shítọ.

20 Ama eghéghé o ya bhale ni a rọ rue ọnì ọdò ọnì ọmueshi vu. Eghéghé agho, e rọ tigbe ya ke pfi azumhi.

21 “Ogbọ a ya khi ode onogbọ gbéla ma ode onodíó. Ini u ligho, eri oni ode onogbọ o ya nyano oni ode onodíó-a. O ke nyano-a dòṣe abi o kpé li.

22 Ali khi ogbọ ọa ya ku onyọ onogbọ shi akpaba onodíó. [Ikhi akpaba ni egbọ iJu e ku onyọ shi.] Ini u ligho, eri oni onyọ o ya vẹsẹ oni akpaba-a. Oni onyọ ali oni akpaba e ga li opfu-a. Akpaba onogbọ a ku onyọ onogbọ e lo.”

Onomhuę oyi ogbele iyemhéa

(iMat 12.1-8; iLuk 6.1-5)

23 Ogbeleghuo ele iyemhéa oyi egbọ iJu, iJesu o rōte ifui ishemhi iakpa kia dòṣe. Eniyé odukhokho eyoli e li nu oli kia. Igho e li bẹ eni iakpa.*

24 Igho iFarisi e mhila iJesu, “Elo o zé khi eniyé odukhokho eyé eẹ riélé emini a ghuę ele iyemhéa?”

25 Ijesu o sọ wẹ o, oo, “Aa kpé mè oli zé Ebe-nopfuasé emini Oghie iDefidi o riélé abi okiamhi o rọ gbe oli ali eni e nu oli kia?

26 Eghéghé ni Abiata o rọ khi Okpeda na ekpodalo-ugamhi eyi Eshinęgba, ni Oghie iDefidi o rọ lo Owa oyi Eshinęgba ya rue ibulédi ni a rọ ga Eshinęgba le, o kholo na eni e nu oli kia le. Ibulédi

* **2:23** Li zé iDęut 23.25

ona ighie eyi ekpodalo-ugamhi tsę, ushi o lama e ke le wę.”^{†‡}

²⁷ Igho ọq wę, “Eri a ma ogbélé iyémhęa na ọgbọ, aa ma ọgbọ na ogbélé iyémhęa.

²⁸ Itobọ igho, Omi Ọgbọ ọ khi Ọnómhuę, li shi oyi ogbélé iyémhęa.”

3

*Omose ni ọ ghu obọ oghuo-a
(iMat 12.9-14; iLuk 6.6-11)*

¹ Elelese khi iJesu ọ gbo je owa ugamhi, omose ni obọ oyoli oghuo o ghua, ọ la akaghọ.

² Egbọ eghuo e nono ashini e te ya mę asha gue ingme shi iJesu egbe. E ri ukpeloe shi ọli egbe ini ọ ya ri ọgbọ ze ẹlẹ iyémhęa.

³ IJesu ọq ọnì omose ni ọ ghu obọ-a, “Vule migha odalo oyi ẹgbọ kpa.”

⁴ IJesu ọ mhila wę, “Onoghuo o gbe akanya elemhi ushi oyawa nę ẹlẹ Iyémhęa? Ni a rọ rięle onete abi ni a rọ rięle onobe? Ni a rọ tsumhi agbọ oyi ọgbọ abi ni a rọ pfuse ọlia?” Ama e tsaghię a.

⁵ Igho iJesu ọ ri elemhi ibibi bino wę gasę, udu oyoli o yese-a shi udu obe ni e mhue. Ọq, “Nómose nise obọ-a.” Ọ nise ọli-a. Igho obọ oyoli o gbo li abi o kpę te eke li

⁶ Igho ẹgbọ iFarisi e fię deba eniyę odukhhokho eyi Erodu, e ya gba ubgamhi abi e li ya gbe iJesu-a.

Ebubu ẹgbọ e deba iJesu

[†] **2:26** Li zę iLęv 24.9   [‡] **2:26** Li zę 1 iSam 21.1-6

7 Igho iJesu ali eniyé odukhokho eyoli e lase wé iteva le ya je oké na iGalili. Ebubu ẹgbọ e róte iGalili deba iJesu.

8 Abi e ró suò emini ọ riéle, ebubu ẹgbọ e bhale deba li, róte eké iJudia ali iJerusalém, ali Idumia ali eké ni o kpe obó na ijodani ali epfepfè iTiré ali iSídóni.

9 Itobo khi eni ẹgbọ e bu dòṣe, iJesu ọ gueyé eniyé odukhokho eyoli e nono ọkó-oke oni ikeke ni lòli lo ọ ini ẹgbọ e khi sha mu lué.

10 Itobo khi ọ she kpé ri ebubu ẹgbọ ze, ẹgbọ eni ẹa ze, e mise egbe ini e mè asha ramhi ọli egbe ri obó ti ọli.*

11 Eghéghé kpa ni ẹgbọ ni ayémhé ebe e yéṣe e ngmé e ró da mè iJesu ne, e de ya yéṣhi eké odalo oyoli. Eé tséṣé, eé lié, “Omi Eshinégbá u khi.”

12 Ama, ọ tse agua yé eni ayémhé ebe egho e khi gue ọnì lòli khi le.

*IJesu ọ zé ighiusomhi na kẹ ogbava
(iMat 10.1-4; iLuk 6.12-16)*

13 IJesu ọ nga ukhomhi ute, ọ lu emóṣe ni e ghôle ọli. E bhale deba li.

14 O ya zé ẹgbọ ogbava kẹ, ọ lu wé ighiusomhi na kẹ. O zé wé ni e nu lué ke kia, ali ni lué mè wé ke ghie usomhi fié ke tse abó usomhi onete,

15 ali ni e gbo mhué ekpabó ni e ró ke khu ẹgbọ ayémhé ebe egbe kua.

16 Ena e khi otuogbava ni ọ zé. ISamó, ọnì iJesu ọ lu iPita.

---

* **3:10** Li zé iMak 4.1; iLuk 5.1-3

17 IJemhisi ali inyoghuo-oli ijoni imi iZebedi (eni iJesu ọ ri akiseva iBonajisi na. Ni o migha shi Imi Akphala),

18 Ali Aduru, iFilipu, iBatolomiu, iTomosi, iJemhisi omi Afeusi, ali iTadiusi, iSamọ [oni ije-odalo oyи ẹdели iju oo ghо mu egbe.]

19 Ali iJudasi Isikaroti ọnи ọ ri iJesu dę.

Ijesu ali iBezebo

(*iMat 12.22-32; iLuk 11.14-23; 12.10*)

20 IJesu ọ nyenę egbe je apfę. Igho ebubu egbọ e gbo tigbili ramhi khi iJesu ali eniyę odukhokho eyoli ea mę asha, wę khi eminale e ya le.

21 Abi apfę ọ e rọ suq ona, E nono khi wewę e ya mu ọli je apfę. Irari khi eri e lię, “Ujili o she ę kpali.”

22 Eni eę sęsę ishi ni e rote iJerusalemu tiemhie, e lię, “Ayemhé iBezebo ni ọ khi Okphaghię o la li egbe yęsę ọli e ngme! Loli ọ khi oghie ọyi iyemhé ebe ni ọ ri ekpabọ na li ni ọ rọ ke khu egbọ iyemhé ebe egbe kua.”†

23 Igho iJesu ọ lu wę, ọ ri okhé irókhókhó nu wę ngme, Oọ wę, “Sę okphaghię ọ lię ke khu okphaghię?

24 Ini ushishi e kemhi egbe wę shi ikui-iku ni e rọ nu egbe wę e khöli, eri oni ushishi ọq de.

25 Ini ọmhuę-apfę o kemhi shi ikui-iku ni e rọ nu egbewę e khöli, eri oni ọmhuę-apfę o ya de.

26 Ini okphaghię ọ mu okhöli vule shi egboli ọ, ọa ya to, eri ọ ya de, ukpese oyoli o she ramhi.

27 “Ogbọ okhoghuo ọa la ọ ni ọ dobę ya lo owa oyи ọmose-akama ya ti ọli itsua ekę-a ini ọa kpę mu ọnи

---

† **3:22** Li zę *iMat 9.34; 10.25*

omose-akama gę shi eke. Eghęgħe agho, o tigbe dobę ti oli itsua eke-a.

²⁸ “Egbegbi ingme mhi gueye e, kħi, aa mę olamħe ni օgbø օ lamħe ali ungmemhi ipfiunu-a ni օgbø ya ngme, ni aa dobę rø ya gbekua na li.

²⁹ Ama օnini օ da ngme ungmemhi ipfiunu-a deba Ayemħe-no-pfuasę ne, aa ya rø topfa li, irari kħi olamħe ona agħoqgħo օ pfi obq̄ lo.”[‡]

³⁰ Itobq kħi e օli kħi, “O mhöli ayemħe ebe,” o rø ngme ona.

*Inyō iJesu ali inyogħuo օli eni emose
(iMat 12.46-50; iLuk 8.19-21)*

³¹ Igho inyō iJesu ali inyogħuo օli ee bhale. E migha oolase. E ghie օgbø օ ka lu iJesu għi ewe.

³² Ebubu េgbø e shitq gasę օli. E bhale ya gueye օli kħi inyoli ali inyogħuo օli e la oolase, kħi eęf nono ni weww e mę օli.

³³ O mhila wę, “Eghuo e kħi inyemħe ali Inyogħuo-mħe?”

³⁴ Igho օ bino eni e shitq gasę օli, օ, “Enana e kħi inyemħe ali Inyogħuo-mħe!

³⁵ Օnini օ da rięle emini e għole Eħsiniegħba, օ kħi Inyogħuo-mħe օnqomose ali օnokpotso ali inyemħe.”

4

*Okħę irokħokho oyi օni օ kő ikpamhi emhi
(iMat 13.1-9; iLuk 8.4-8)*

¹ IJesu օ ke għo la epfē okę ni o kħi shi na iGalili sese. Egbø ni e le gasę օli e bu dōs ramhi ni օ rø ya lo elemħi օkɔ-okę shitq. Oni օkɔ-okę o la elemħi oni okę. Eni េgbø e ke migha egele eses օni okę.*

[‡] **3:29** Li zę iLuk 12.10   * **4:1** Li zę iLuk 5.1-3

2 Emhi ebubu ọ ri okhé irókhókhó ọ sésé wé. Ọ wé.

3 “A ghe i! Oghiale ó ya la ọ. Ọ fié yá kó iakpa.

4 Abi ọ li kia miatsé eni iakpa, ikpamhi eghuo ọ e de kua odé, igho ipfeli e bhale ya sanó wé le.

5 Eghuo ọ, e de kushi eké ni o khi ókpegbhé, ni eké ea lolo la. Igho e nyanya zé, e fu, ama oni eké ọa limhi.

6 Ama abi ovó o ró to, o tosé wé a, e khakha, itobó khi ea mè eké ni o limhi pfi imhili lo.

7 Ikpamhi emhi elese e de kulo ifui igba. Igho igba e zé lasele tono eni iakpa abi e ró fu vule. Itobó igho, ea ke dobé ni e fu nyanó ekhé lasele.

8 Ama ikpamhi eghuo, e de shi eké onete. Eni ikpamhemhi e zé, e fu, e nyanó ekhé lasele. Eghuo ọ, e mhué ikpamhi uye ali igbe, eghuo ọ, e mhué ikpamhi egbhuéṣe, elese e mhué egbhuéṣe.”

9 Igho iJesu, ọo, “Oni ọ mhóli eso, ọ suo.”

Emini o ze ni a ró ze oni okhé irókhókhó

(iMat 13.10-17; iLuk 8.9-10)

10 Abi iJesu lolighuo ọ ró shitó, eniyé odukhokho ogbava eyoli ali ẹgbóṣe ni e li suo abi ọ ró ngme, e bhale deba li, ọ gueyé wé emini ọ ri oni okhé irókhókhó ngme.

11 Qó wé, “A she ri osheli oyí Eghiele oyí Eshinégbá na é. Ama okhé irókhókhó a ró gue ungmemhi nya yé ẹgbóṣe.

12 Ni a bhale ya é khi,

“E kha rié nya alo-a shi eké

ea tigbe ya mè emhikhóghuo,
ali e kha rié ku eso a shi eké,

ọa ya lo wé eso.

Irari kхи ini ọa khi igho,

e dobę mē ekę, e suq̄ eso,
e mu pfi deba Eşinęgba,
o rō topfa wę.”[†]

*Ijesu o guele emini oni okhę irökökök o ngme
(iMat 13.18-23; iLuk 8.11-15)*

13 Ijesu o mhila wę, oq̄ wę, “Aa lęsę emini a ri okhę irökökök ona ngme? Sę a li tigbe ya lęsę emini a ri okhę irökökök okhoghuo ngme sho?

14 Eni iakpa ni oni oghiale o miatsę e ku, e migha shi ungmehi oyi Eşinęgba.

15 Eri ikpamhi iakpa ni e de shi odę e li abi egbö eghuo ni e kha da lęsę suq̄ oni ungmehi ne, Okphaghię o bhale ya rue wę luę udu le.

16 Ikpamhi emhi ni e de shi ekę ni o li echechę, e li abi egbö ni e kha da lęsę suq̄ oni ungmehi ne, e ri udu oghelę mie oli.

17 Ama, qa ya tiemhi wę ekę elemhi. Ea dobę migha tęsę, itobö khi qa pfi imhili lo ekę. Itobö ighę, ini ɔmunu o bhale ali ni a rō mu okholi vule shi wę o rōte oni ungmehi ni e suq̄, e kęle de odę a.

18 Ikpamhi emhi ni e de pfilo ifui igba eri e li abi egbö ni e kha suq̄ oni ungmehi,

19 isamhi ingme agbö ona, ali ɔghuemhę ępfue, ali ɔghuemhę khi ɔghuemhę e lu guese oni ungmehi-a, eę tono oli igba, itobö ighę qa mō imomhi.

20 Ama ikpamhi emhi ni e de shi ekę onete, e li abi egbö ni e suq̄ ungmehi, e mie oli suq̄, e mō imomhi enete. Eghuo e mhuę ikpamhi uye ali igbe, eghuo e mhuę egbhuęsę. Eghuo, e mhuę egbhuęsę.”

[†] **4:12** Li zę Aza 6.9,10

*Ákpá ni a rọ nga ukhomhi asha
(iLuk 8.16-18)*

²¹ Ijesu ọ gbolo ẹ wẹ “Ogbokhôghuo ọ́dó ya ri ákpá ru lasele, ọ ya rue atalabi guese ọli mu eké, wékhi eri ọ ke ya rue ọli ya sheli ufui ukpho?‡

²² Emiemini a rọ sheli, o ya lasele gbo alo gbug-
bugbu. Aa mè emhi osheli ni aa ya khueghie a. §

²³ Onini ọ mhöli eso, ọ ri eso shi eké ni ọ suo.”

²⁴ O gbolo ẹ wẹ, “Emiemini u da suò kpa, sa ọ bie! Emiemini u da rọ shi ushi rọ gue egbøëse ẹzø,
Eshinègba ọ li ya röli gue ẹ ẹzø. Oyé o gbo ya ze nè.

²⁵ Oni ọ kpé mhöli ne, a ya gbo rọ ma ọ na li, ama
oni ọa mhöli a ya mie ọli ukukuø ni ọ gbo mhöli.”*

Okhé irokhpoko oyi ikpamhi emhi ni ọqo zé

²⁶ Ijesu ọ gbolo ẹ, “Abi Eghiele oyi Eshinègba o li na. Eri o li abi ini ọmose ọ miatsé ikpamhi iakpa kia ku shi eké.

²⁷ Obili o kha bi, ọ ya lesé a, ogbe o kha gbe ọ guale, ama eni ikpamhi emhi ẹẹ zé lasele, ẹẹ fu vule. Ama ọa ya lesé abi o li kia.

²⁸ Eké lolighuo ọ lesé abi o li ri emhi ẹkomhi ẹẹ bie. Oni ododé, o kha zé ukhuli, o ke fu vule, o nyanø iféle, o ya ri umomhi lasele.

²⁹ Eni iakpa e kha da bie ne, oni ọ gua wẹ ọ rue agaga ya gbe wẹ, itobø khi ẹghéghé ikhiṣe o ramhi.”†

*Okhé irokhpoko oyi ukpamhi oqra imositadi
(iMat 13.31-32,34; iLuk 13.18-19)*

‡ 4:21 Li zé iMat 5.15; iLuk 11.33   § 4:22 Li zé iMat 10.26; iLuk

12.2   * 4:25 Li zé iMat 13.12; 25.29; iLuk 19.26   † 4:29 Li zé iJøę
3.13

30 Ijesu ọ gbolo ẹ wẹ, “Elo awa mema ri Eghiele oyi Eshinegba ya khokhọ? Okhé irókhókhọ onoghuo awa mema ya zé róli lo egbọ eso eghọ o?

31 Eri o li abi ukpamhi ọara imositadi ni ukpamhi ọli o shé nè nya agbọ ona, ni ọgbọ ọ rọ kó eke.

32 Ini a róli kó, o zé, o fu vule, o mele unyanó ni o funé a shi ishemhi, ni o mhóli iguabọ eniemhi, ni ipfeli ẹ bhale ya ku eko shi.”

33 Okhé irókhókhọ enana iJesu ọ rọ nu wẹ ngme oni ungmemhi, ramhi ashini o lo wẹ eso ramhi.

34 Aa mè ungmemhi ni ọ nu wẹ ngme, ni ọa ri okhé irókhókhọ nu wẹ ngme. Ama ini o de té ọli ali eniyé odukhokho eyoli, ọ rọ ri emini ọ nu wẹ ngme nya a lo wẹ eso.

*Ijesu ọ pfomhise akpekpeli
(iMat 8.23-27; iLuk 8.22-25)*

35 Ele ogbomhi eleghọ, iJesu ọọ eniyé odukhokho eyoli, “Awa da je ukiékiet oké obini o kpole.”

36 Igho e zé egbọ ni e legba obọ shi aghọ, eni eniyé odukhokho e ya lo elemhi ọkọ-oké oni ikeke ni iJesu ọ she lo shitọ. E gua li vu. Ọkọ-oké elese e li deba wẹ vu.

37 Utoghuokpe, akpekpeli oniemhi oo li, oo zughuse oni oké, ni amé e fiase kulo elemhi oni ọkọ-oké, ramhi ni o rọ vo amé. Ukukuọ o kpole ni ọa rọ kulué.

38 Ijesu ọ la ukhokho oni ọkọ-oké oniemhi, ọ lese-a ri ukhomhi nga akpésukhomhi. Igho eniyé odukhokho eyoli e guise ọli le. E ọli, “Osese, wa bie ga lię ini awa ghọ ghua?”

39 Igho ijisu o ti vule, o dese oni akpekpeli, oo li, “Li tsuké.” Igho oni akpekpeli ó pfomhé te. Asha kpa o pfomhé tsuké.

40 Igho ijisu oo eniyé odukhokho eyoli, “Elo o ze ni a ró ligho ó na ulishi. Eri aa kie mholi irudunga?”

41 Ulishi oo mu wé, e mhila egbe wé, “Oghuo ona o khi? Ghe akpekpeli ali izughuse oké e ga suó esó a na li.”

5

*Ijesu o ri omose ni ayemhé ebe o la egbe ze
(iMat 8.28-34; iLuk 8.26-39)*

1 Ijesu ali eniyé odukhokho eyoli e da oké iGalili je ukiéké eké iGerasenéesi.

2 Abi ijisu o lese rote elemhi ọkó-oké lasele, omose ni o mholi ayemhé ebe, o rote atalimhi ni o la agho bhale deba ijisu.

3 Ifui atalimhi oni omose oo la. Ogbókhoghuo ọa ke dobé ri iwéghé gé oli.

4 Eghéghé kpa, a ró ri iwéghé gé oli abó ali awé, ama eri oo kphuru wé a, o taghié wé a, o shashe wé a. Ogbókhoghuo ọa dobé mu oli.

5 Nobi-nogbe o ró la ifui atalimhi ali ikhomhi ite dudu gasé. Oo pfi okokokhue. O ri eche fianó egbeoli.

6 Abi o lese ta pfia mè ijisu te, o na bhale ya wugha li odalo.

7 O tséshé leghe, oo, “Ijesu Omi Eshinegba ni o Yagha Ne Nyaa, elo wa nono mhé egbe? Mhi ri Eshinegba lema é khi na mhé osoli!”

8 Itobø emini o rø ngme na khi, iJesu o she kpø gueyø oli, “Yøye ayemhé obe, lase ɔni ɔmøse ɔna egbe le.”

9 Ighø iJesu o mhila li, “Sø a lui eva oyø?” Oø, “Eva oyemhé o khi Olele øgbø, itobø khi anye bu gba.”

10 O gbo lema iJesu o kpékپe, o khi khu ewø oni ekø ya lase.

11 Igulu ni e bububu e la epfø ute ni o la aghø le eminale.

12 Eni ayemhé e lema iJesu, “Khu anye ya lo igulu eghø, zø ni anye ya lo wø egbe.”

13 IJesu o ri eghéghø na wø, e ka lo eni igulu egbe. Ighø e røte ɔni ɔmøse egbe lasele e ya lo eni igulu egbe. Eni igulu ni e ramhi agbølø eva, e røte egele na ya kulo oni okø, e ghuløa nya.

14 Eni e ri ukpeloe ø khu eni igulu e na je ifui apfø ali øoli nya ni e la oni ekø ya guele emini a mø. Ighø øgbø e bhale ya bino emini a mø.

15 Abi eni øgbø e rø bhale deba iJesu, e mø ɔni ɔmøse ni ayemhé ebe ni e bu e kpø la egbe, khi o shiø aghø, o ri itsua sø, øgbhalø eyøli e she gba na li. Ulishi oo mu wø.

16 Eni e mø emini a mø e gueyø øgbø emini ɔni ɔmøse ni ayemhé obe e la egbe o mø egbe ali emini e li eni igulu.

17 Ighø, e gueyø iJesu o lase wewø ekø le.

18 Abi iJesu o lo elemhi økø-oke oniemhi khi oø ke vu, ɔni ɔmøse ni ayemhé ebe e kpø la egbe, o lema iJesu o zø ni løli deba li vu.

19 Ama iJesu ɔa lama na li. O ri ochogho liø oli, “Ke je apfø ni u ya gueyø øgbø ena unuékپe oyø emini Onomhuø o riøle nø, ali abi o li lø elemhi e.”

20 Igho ọnì ọmose ọ lui ifui ẹoli igbe ọdoda ena eke iDikapolisi. Ọ kia gueyé ẹgbọ abi iJesu ọ li riélé na lue. O ri abo sha ẹgbọ nya.

*Omueshi ni ọ ghu-a ali ọkpotso ni ọlia ee ku egbe
(iMat 9.18-26; iLuk 8.40-56)*

21 Abi iJesu ọ rọ gbo nyené egbe da je ukiékiet oké obini o kpôle, ẹgbọ e le gasé ọli.

22 Ọmose oghuo ni a lu ijaroṣi, ni ọ kha ọtuoghuo eni e mhesé shi owa ugamhi, ọ bhale akaghọ. Abi ọmẹ iJesu te, ọ de ya wugha li odalo.

23 Ọ mema lolo lema li, óó li, “Omimhé ọnì ọmueshi ọ ma ghua gba memena, kpékpé bhale ya ri obo ti ọ li egbe ni ọ ze, ini ọ kha ghua.”

24 Igho iJesu ọ deba li vu.

Igho ebubu ẹgbọ e deba li e vẹ mu ọli.

25 Okpotso oghuo ọ la agho ni ọ she ku ọlia ishitọ egbe ramhi ikpe igbèva.

26 Ọ she mè osoli obo oyi ebubu ẹgbọ abi ọ rọ kia dua oni ughuamhi. Ọ she ri ẹpfue eyo ọli nya dua ọ, ama ọa pfo, oo ga khòlo ọli egbe.

27 Abi ọ rọ suò ingme oyi iJesu, igho ọ te ifuabọ oyi ẹgbọ ri obo ti ọli awulu ni ọ sọ.

28 O rọ li shi udu kha, “Ini mhi da mè asha ri obo ti ọli awulu ne, mhi ya ze.”

29 Abi ọ ri obo ti ọli awulu te, eni ọlia ni e ku ọli egbe, e khakha utoghuo kpe. Aghoaghọ ọ lèsé kha emini o yesé lué e ngme, kha o pfo.

30 Aghoaghọ, iJesu ọ lèsé kha itoto o she rōte lué egbe ya lase. Igho ọ migha, ọ mu egbe pfi iteva ẹgbọ ni e sha mu ọ. Ọ mhila wé, óó. “Oghuo ọ ri obo ti mhé awulu?”

³¹ Eniyę odukhokho eyoli eę oli, u ga mę abi egbọ e lię vę mu e, u kiele ę mhila, “Oghuo ọ ri obo ti mhę?”

³² Ama, iJesu ọ kie bino gasę ini ọ mę ọnि ọ ri obo ti ọ.

³³ Abi ọnि ọkpots{o} ọ rę mę abi o ke li oli egbe, ọ bhale odalo oyi iJesu ya wugha, ulishi o mema mu oli, ọ gue igesikia le abi o ga li kia nya.

³⁴ IJesu óó ọnि ọkpots{o}, “Omi mhę, irudunga oyę o she mie ẹ pfuese. Ri opfomhé ke je, anasemhé oyę o she pfo.”

³⁵ Abi iJesu ọ kie li ngme, emose eghuo, e rōte owa oyi iJarosi bhale. Eę iJarosi, “Omię ọ she ghua, khi ke yęsę Osęsę ngme.”

³⁶ IJesu ọa fę ri eso shi emini e ngme, óó ọnि ọmose “Khi zę ni ulishi o mu e, ama lęsę mhöli irudunga.”

³⁷ Ọa zę ni ọgbókhögħuo ọ deba li sę ni iPita, ali iJemhisi ali iJoni inyogħuo iJemhisi.

³⁸ Abi e rę bhale owa oyi iJarosi, iJesu ọ mę abi egbọ e li i kpe okeke, ni e li i vię gbii.

³⁹ Igho, ọ lo elemhi oni owa, óó, “Elo o pfı onyagħu onana? Elo o rę e vię? Ọni ọmø ọa għu, eri ọ lesę a.”

⁴⁰ Ama eni egbọ e gia li. Abi ọ rę khu wę fię se, ọ rue ita ali inyö ọnि ọmueshi ali eniyę odukhokho otuasę egho mhue obo je ashini ọnि ọmø ọ yeshi.

⁴¹ IJesu ọ mu oli obo, oo ọnि ọmueshi, “Talita kumi.” Emini a ri ona ngme khi, “Onomueshi, mhię yę u vule.”

⁴² Utogħuo kpe, ọnि ọmueshi ọ vule, ọ kia gasę. [Omø ikpe igbęva ọ kħi.] Abi a rę mę ona, o ri abo sha wę.

43 Ama iJesu ọ lolo tsé agua yé wé e khi gueyé ọgbókhoghuo. Ọ wé, “A ri emhi na li le.”

6

*A ri ukpéloe gbe iJesu obini iNazareti
(iMat 13.53-58; iLuk 4.16-30)*

1 Ijesu ọ róte agho vu je ẹoli oyóli, eniyé odukhokho eyóli e deba li.

2 Ogbélé iyémheá oyí egbó iJu o ramhi, óó sésé elemhi owa ugamhi. O ri abó sha ebubu egbó eni e ri esó shi oli o.

E mhila egbe, “Obo ọnì ọmose ọnà ọ róte mè eni emhi enana? Iléṣingme nabi onoghuo na ni a ró na li, ni ọ gbo ró gbe ikanya ọnyaloa?

3 Ọna ọa she khi ikapita, omi iMeli, ni ọ gbo khi inyóghuo ijemhisi ali ijosisi ali ijudasi ali iSamó? Ena ea khi inyóghuo oli eni imueshi, ni e ga li nu awa la akana enana?” O ri elemhi bi wé.

4 Ama iJesu óó, “Ashakpa a la mu ekpè na ọmekéguele, sè ni apfè oyóli ali unuékpe oyóli aa la mu ekpè na li.”*

5 Ọa dobé la akaghó gbe akanya ọnyaloa okhóghuo, sè ni ikuku egbó ni ea ze ni ó ró ze abi ọ ró ri obó ti wé.

6 Umha-mhóli irudunga oyewé o ri abó sha iJesu. Igbo iJesu ọ kia róte ẹoli je ẹoli sésé eni egbó.

*iJesu o ghie eniyé odukhokho otuogbava fié
(iMat 10.5-15; iLuk 9.1-6)*

7 O lu eniyé odukhokho etuogbava eyóli tigbili, ọ ghie wé ava-ava fié, ọ ri ekpabó na wé ni e ró mhué itoto ró khu ayémhé ebe.

---

* **6:4** Li zé iJon 4.44

8 O gueyé wẹ, “Ini a lẹ, a lẹsẹ rue orókpọ mhué obo, a khi tsua eminale, wékhi akpaba ni a pfi e sọ, wékhi ukpaghọ.

9 A sọ ekuẹ, ama a khi tsua awulu olese ma oni a rọ sọ.

10 O gbolo e wẹ, a kha da lo apfẹ okhoghuo le ni e rọ da mie e, a la akaghọ ramhi ni a rọ ya rọte oni ẹoli vu.

11 Ini o khia khi a bhale ẹoli okhoghuo khi eni egbọ ẹa mie e, ni ẹa rọ gbo ri esọ shi emini a ngme, a rọte aghọ vu. Akpe abo ọ-a na wẹ, a rọte aghọ vu. Eri ona o ya khi ọtselẹ shi wẹ egbe.”†‡

12 Ighọ e fię ya tsẹ abo gasẹ, e lię egbọ e rọte olamhé oyewẹ mu pfi.

13 E khu ebubu egbọ ayemhé ebe egbe-a, e ri oili to eni eẹ ghua ebubu egbe, e rẹwẹ ze.§

Eghuli oyi ijoni Oni ọọ batazi

(iMat 14.1-12; iLuk 9.7-9)

14 Eghéghé ana, oghie Erodu o li suọ eko eni ingme ena nya, itobọ khi eva oyи iJesu o she gasẹ asha kpa. Egbọ eghuo e lię khi ijoni Oni ọọ batazi lọ ni ọ nyené egbe bhale agbọ, lọli o zẹ ni ọ rọ lighọ mhọli ekpabọ rọ gbe ikanya ọnyaloa.

15 Egbọ eghuo e lię khi, “Elaja Omekéguele ọ khi.” Elese ẹ khi, “Omekéguele nabi emekéguele ena ẹlélé ọ khi.”*

16 Ama abi Erodu ọ rọ suọ ona, ọ kẹ, “Ijoni, ni mhi khi ukhomhi ọ, a rọte eghuli guise le!”

† 6:11 Li zẹ Ika 13.51   ‡ 6:11 Li zẹ iLuk 10.4-11   § 6:13 Li zẹ ijem 5.14   * 6:15 Li zẹ iMat 16.14; iMak 8.28; iLuk 9.19

17 Itobø khi Erødu oø ke mhøsø a mu iJøni gø pfilo owa ighumha. Ini egbe e ba mu Èrodiasi. Eri Erødu o mie iFilipu inyøghuo òli Èrodiasi.

18 Ègheghø kpa IJøni o rø gueyø Erødu khi, òa ti ni o rue ughuø inyøghuo òli shi.[†]

19 Itobø ona, oni Èrodiasi òó biselemhi iJøni, òó nono odø ni o te ya gbe òli-a, ama òa dobe.

20 A gbo bhale ya e khi Erødu òó na ulishi iJøni itobø khi o lèṣe khi iJøni khi ogbø onete ali ogbø o ni o pfuaṣe o khi. O ri irarighø ri ukpøloe e khu òli. Ò ma nono ni lòli ri esø ke shi ungmemhi oyì iJøni, ini o ri rię khia khi ingmemhi eyøli e ma yese òli udu-a ègheghø kpa ni o rø suø li.

21 Ikpukhokho o, Èrodiasi o mè ashini ni o te ya mu ota sø iJøni. Ighø eleghuo ni o ikhi ogbøle ni Erødu o rø mhøli ukue ni o rø yelete ogbøle ni a rø bia li le. O ya luno idenømø eyøli ali ègbø eni mu eloë ali ègbø igometi ali eni eë gbe ikanya igometi ni e la ekë iJudia shi oni ukue.

22 Abi òmø òmueshi omi Èrodiasi o rø fië lasele gbe ishimhi, o mema ti Erødu ali ègbø eni e bhale ya bino òli eloë.

Ighø oni oghie oø oni òmueshi, “Mhila mhø emiemini o ga ghøle e, mhi ya røli ne.”

23 O romhi isheli khase oni òmueshi, “Emiemini u mhila, mhi ya røli ne, o kha rię khi agbekhi-eva eghiele oyemhø.”

24 Ighø oni òmueshi o fië ya mhila inyø li, “Elo mhi ya mhila?”

Inyøli oø li, “Ukhomhi oyì iJøni Òni oø batazi ègbø wa mhila.”

[†] **6:18** Li zé *iLuk 3.19-20*

25 Aghoaghọ ọnì ọmueshi ọ nyanya na ya lo deba oghie, ọ mhila li, “Ukhomhi oyi ijoni Ọni ọ batazi egbo mhia nono ni u khi shi ukpèko na mhè memena.”

26 Udu o todè yese oghie a. Ama itobø ekha ni ọ tse ukpeloe oyi epfese ni ọ lu shi oni ukue, ọa ke dobè ti da oni ekha.

27 Aghoaghọ ọ ghie eni eε gbolo egbo-a e ka pfa ijoni ukhomhi ọ bhale. Eni emose e je owa ighumha ya khi ijoni ukhomhi ọ.

28 E rue ọli shi ukpèko bhè. Igho oghie ọ kpha li na ọnì ọmueshi. Ọni ọmueshi ọ kpha li na inyø li.

29 Abi eniyé odukhokho eyi ijoni e rø suø ona, e bhale ya tsua etuli oyøli ya rø tø.

*Ijesu o ri eminale na egbo agbele ishe le
(iMat 14.13-21; iLuk 9.10-17; ijòn 6.1-14)*

30 Eni ighiusomhi na kẹe e jele, e le gasè ọli, e gueye ọli emini e rięle ali emini e sèsè nya.

31 Igho, itobø ebubu egbo, ni ee bhale ni ee vu, iJesu ali eniyé odukhokho eyøli ea mè asha le eminale. Ijesu ọw wè, “A bhale ni awa je ashini awa-eghuo tsé awa ya la, ni a yémhé-a ukuku ọ.”

32 Igho wewéghuo tsé ee lo ọkø-okè oniemhi ya je ashini o da-ya.

33 Ama ebubu egbo ni e mè wè abi e rø vu, e lèsè khi wewé lo. Igho eni egbo e ròte eòli nya ri awè na ya ralo ashini iJesu ali eniyé odukhokho eyøli e je.

34 Abi iJesu o rø ramhi agho, o mè abi eni egbo e bu, elemhi wè e lala li. Itobø khi eri e li abi isumha ni ea mhòli ọnì ọ rø wè e kia. Igho ọ li sèsè wè emhi ebubu.‡

‡ **6:34** Li zé iNøba 27.17; 1 Ighie 22.17; 2 Okhé 18.16; Ezik 34.5; iMat 9.36

35 Eghéghé ana, ogbe o she vu. Igho eniyé odukhokho eyi ijesu e bhale deba li, e kẹ ọli, “Aborókhia khi oola óó nuata shi apfẹ ena, ni eghéghé o rọ she vu dọsé ena,

36 waa ke gueyé eni egbọ ena e kia je ifui apfẹ ya nono emhi dẹ le.”

37 Ama, ijesu óó wẹ, “A ri emhi na wẹ le.”

E mhila li, “Ifata eyi ogbele elele eyi ogbọ e ya lo ni a rọ dẹ ibulẹdi ghi wẹ le?”

38 Igho ijesu ọ mhila wẹ, “Irulari ibulẹdi ingmẹ a mholi shi agho? A ka bino ghue.”

Abi e rọ bino se, e ọli, “Irulari wẹ ishe ali ifelé aava.”

39 Igho ijesu óó wẹ e riélé eni egbọ shitọ ikui-iku, ukhomhi ebuli.

40 E shitọ ikui-iku, egbọ egbhuéshi-she ali egbhue-eveva ali ogbogbe.

41 Igho ijesu óó rue eni ibulẹdi ishe ali ifelé aava egho, ọ bino idane, ọ tsé Eshinégbá uwegbe. Ọ gbe eni ibulẹdi khia, ọ rọ na eniyé odukhokho eyo-li e ke kemhi na egbọ. Ọ gbo kemhi eni ifelé aava na wẹ nya.

42 Ogbokpa ọ le, ọ khue.

43 Iku wẹ ni eniyé odukhokho eyo-li e sanọ eke, e vọ ighughu igbèva.

44 Emose agbelé ishe, e le eni eminale.

*Ijesu ọ kia ukhomhi oke
(iMat 14.22-23; iJn 6.15-21)*

45 Aghoaghọ ọ ri ọmọ odukhokho eyo-li lo ọkó-oke oniemhi, e ka ralo iBétisaida ya migha khẹ luẹ ukiékíe obinokpole. Igho ọ gueyé oni ukpokpomhi ebubu egbọ e ke je apfẹ.

46 Abi o rọ tsẹ wẹ okhila se nya, o nga ukhomhi ute ya sọ iromhi.

47 Ogbomhi ò mu ekẹ, oni ọkọ-okẹ oniemhi o kia ramhi iteva oni okẹ, o ke kpe iJesu lòlighuo tsẹ le shi ekẹ.

48 O mé khi akpekpelí óó nasẹ eniyé odukhokho eyoli. O ramhi itsotso ogbiẹ, iteteva elemhi agogo ese ali agogo esesa, ọ́kia ukhomhi oni okẹ lẹ deba wẹ. O she kia ya dose wẹ.

49 Ama abi e mè iJesu khi ọ́kia ukhomhi amẹ, e dabí khi ayemhé olimhi lọ, e tsésé leghe.

50 Itobọ khi eri wewẹ nya e yila abi e rọ mè ọli.

Aghoaghọ o nu wẹ ngme, oọ wẹ, “A mhọli udu! Mhemhé lọ! A khi ke na ulishi.”

51 O lo elemhi ọkọ-okẹ oniemhi deba wẹ, oni akpekpelí o pfomhé. O ri abo sha eni eniyé odukhokho,

52 itobọ khi ẹa kie dobé lẹṣe udi ingme eminale ni o kpé rọ na ẹgbọ agbélé ishe le; a toto wẹ udu.

*Ijesu o la iGẹnẹsareti ri ẹgbọ ze
(iMat 14.34-36)*

53 Abi e rọ da oni okẹ se, e lasele shi iGẹnẹsareti, e mu oni ọkọ-okẹ oniemhi zu agho.

54 Abi e lẹṣe rọtẹ ọkọ-okẹ oniemhi tiemhie, ẹgbọ e she lẹṣe khi iJesu lọ.

55 Igho eni ẹgbọ e nyanya kia gasẹ oni ekẹ nya, ashiashini e da suq khi o da la ne, e tsua eni eẹ ghua shi iya bhale agho.

56 Obiobini iJesu o da je ne, o ke khi ẹoli ni e gbèdi, o ke khi enikeke o, ghe ifui ishemhi o, eri ee tsua eni eẹ ghua bhale agbagbajighana atuoki. E lema

iJesu o lèṣe zé ni eni eẹ́ ghua e ri obọ ti o eso awulu ni o rọ sọ tse. Eni e da ri obọ ti ọli nya e ze.

7

*Oṣeṣe oyí ipfuasé ni o te ekelemhi lasele
(iMat 15.1-9)*

¹ iFarisi ali esesé Ishi eyi iMosisi eghuo ni e rọte iJerusalemu bhale, e le gasé iJesu.

² E mè khi eniyé odukhokho eyọli eghuo e ri abọ ni ẹa pfuasé ni aa kpe-a a le eminale. [Emini a ri ona ngme khi ẹa kpe abọ-a abi ẹgbọ iFarisi eẹ́ a ke li.]

³ Irari khi iFarisi ali ẹgbọ iJu eni e kpóle nya ẹa ya le eminale ini ẹa li kpe abọ-a. Abi ititawẹ e sèsé wẹ na, ni e rọ gbe akanya.

⁴ Ini e rọte oki jele khi ẹa li kpe egbe a, ẹa ya le eminale. E gbo mholi ighuighue ebubu elese ni e gbolo ẹ ghuę, Ighuighue abi a lię kpe iko, ekhe, itasa ali igege-a.

⁵ Irarigho, eni iFarisi ali esesé Ishi eyi iMosisi e mhila iJesu, “Elo o zé khi eniyé odukhokho eyé ẹa ri ishi ni itita awa e rọ shi eké gbe akanya, ni e rọ ri abọ eni ẹa pfuasé e le eminale?”

⁶ iJesu óó wẹ, “Igesikia Azaya o ngme abi o rọ ngme ungmehi oyí Eshinégbá ni o gó lu eẹ́ ni a dí egbe e. Oni a kéké shi eké khi,

“Ungmemhi unu
ẹgbọ ena e rọ ri ekpẹ e na mhẹ,
ama udu oyewé
o nuata shi mhẹ o.

⁷ Ugamhi afuẹ eẹ́ ga mhẹ,
ushi eni ẹgbọ e rọ shi eké,

ee sese egbo.*

8 A she pfi ishi eyi Eshinęgba shi ekę, a ri osęsę eyi egbo e gbe akanya.”

9 O gbolo e wę, “A ga lęsę odę ni a te ri ishi eyi Eshinęgba shi ukhokho obę, ini a ba mę asha ri osęsę eyę e gbe akanya.

10 Itobę khi iMosisi oq lię, ‘Mu ekpę na itę ali inyę.’ O gbolo e, ‘Onini o da ku itsę ni itali okekhi inyoli ne, a gbe olia.’†

11-12 Ama ee a sese egbo khi ini ogbo o gueyę itali okekhi inyoli, khi emini loli kha kpę rę kpaghie itali ali inyoli obę khi Ikobani o ke khi, khi qa muhę abi o ngme. Khi ushi qa mu oli ini qa ke ririę ri emhikhoghuo na itali ali inyo li. (Emini a rę somhi Eshinęgba opfa se, áá lui Ikobani).

13 Eri a ri osęsę ona a shishi ungmemhi oyi Eshinęgba ekę a. A gbo mholi emhi elese eghogho ebubu ni a gbolo e rięle.”

*Emini e ri ogbo khi oni qa pfuase
(iMat 15.10-20)*

14 Ijesu o gbo lu eni ebubu egbo gbili, óó wę, “A ku eso a shi mhę o, ni ona o lo e eso.

15 Emhikhoghuo qa la o ni ogbo le, ni o ri ogbo khi oni umha pfuase. Sę ni emini o ręte ogbo ekelemhi lasele, o ri ogbo o khi oni qa pfuase odalo oyi Eshinęgba.”

16 [Oni o mholi eso, o rę suo.]

17 Abi iJesu o rę pfi eni ebubu egbo shi agho ni o rę ya lo owa se, eniyę odukhokho eyoli e bhale deba li, e mhila li emini oni ungmemhi o ngme.

* **7:7** Li zę Aza 29.13   † **7:10** Li zę Okiali 20.12; iDęut 5.16; Okiali 21.17; iLęv 20.9

18 O mhila wę, “Aa kie lęse udi emini mhia ngme? Qa kie lo ę eso khi emhikhoghuo ni o röte odato lo ọgbọ elemhi khi ọa ya ri ọli khi ọnि ọa pfuasę odalo oyi Eşhinęgba?”

19 Irari khi oni emhi ọa ya je ọli udu, ama ekę elemhi ọq tiemhi, o gbo röte idiegbe ya fię lase.” Eri iJesu ọ ri ona guele khi eminale ni a le nya, khi e ti.

20 Ijesu ọ gbo lię. “Emini o röte ọgbọ ekelemhi udu lasele, o ri ọgbọ ọ khi ọna umha-pfuasę.

21 Itobọ khi röte ekelemhi udu oyi ọgbọ, isamhi ebe e röte ę lasele, enabi, itsębọ, ighiatọ, ọgbọ ugbeli, okia,

22 emhi ituegbe, ọbe imumu, ikpamhika, efiala, ubogbọ, iyese-egbe eva a, umha-mholi ekpé, id-itsęa.

23 Ekelemhi udu eni ingeli ena nya e röte ę lasele ni e ri ọgbọ ọ khi ọna umha-pfuasę odalo oyi Eşhinęgba.”

*Imiesu ọyi ọkpotsuo oghuo
(iMat 15.21-28)*

24 Igho iJesu ọ röte agho vu, ọ je ukiękie ekę iTai. O lo owa oghuo, ọa nono ni ọgbokhoghuo ọ lęse khi loli la akaghọ. Ama ọa dobę ri egbe ọli sheli.

25 Abi ọkpotsuo oghuo ni ayemhé ebe o la omi ọli ọnि ọmueshi egbe, ọ rö su ọ eko iJesu, ọ nyanya bhale ya de wugha li odalo.

26 Ongi ijęta ọnि ọkpotsuo ọ khi, a bia li shi ekę iFonisha ni o la iSiria. Ọ lema iJesu ọ khu oni ayemhé ebe omi ọli egbe a.

27 Ijesu óó li, “Zé ni eniyé e kpé le eminale ne, ọa ti ni eminale ni a kha rọ na eniyé le, ni a pfi ọli ghi ewa.”

28 Oni ọkpotsø óó, “Gueguęgue Ṙonomhue! Ama ewa e kiele la ifui itebu e sanø eminale ni eniyé késé le le.”

29 Ijesu ọọ ọli, “Itobø oni ungmehi ni u rọ sọ mhé ọ ena, ke je, u ya bhale ya ẹ khi oni ayemhé ebe, o she ròtè omi ẹ egbe ya lase.”

30 Ighø, ọli je apfè, ọ ya ẹ khi omi ọli o yeshi ukpho khi oni ayemhé ebe o she ròtè ọli egbe vu.

Ijesu o ri ungmennu ni o gbo lesø ze

31 Ighø iJesu ọ ròtè ukiékiet obini iTai vu, ọ ròtè iSìdòni ya tiemhi oké iGalili, ọ je eké iDikapolisi

32 Oobø ẹgbø eghuo e la tsua ọmose oghuo ni ọ khi ọlesø, ni ọ gbo khi ungmennu, bhale ghi iJesu. È lema li ọ kpékپe ọ lèsé ri obø nga li egbe.

33 Ighø iJesu ọ rue lòlighuo fię iteva oyi eni ebubu ẹgbø, ọ ri imiesabø shi ọnì ọmose esø, ọ to etè, ọ ri obø ti ọnì ọmose élémhi.

34 Ighø iJesu ọ bino idane, ọ tu ekperumhé-a, óó ọnì ọmose “Efata!” Emini a ri ona ngme khi, “Khueghie-a!”

35 Utoghuo kpe esø eyi ọnì ọmose e khueghie a, élémhi oyøli o taghié-a, ọ ngme lasele gboo.

36 Ighø iJesu ọ tse agua yé wé e khi gueyé ọgbókhoghuo. Ama abi ọ dobè tse agua yé wé kpa, ighø e dobè ngme oni ingme.

37 O ri abø sha ẹgbø eni e suo nya. E lię, “O ma guę rięle emhikpa,” e gbo lię, “O ri eni e le esø ọ suo esø, ọ khueghie ingmennu unu a, eę ngme.”

8

*Ijesu o ri eminale na egbo agbele asha ene le
(iMat 15.32-39)*

¹ Qa rōte agho tēsē ni ebubu egbo elese e rō legba. Abi eni egbo ea rō mē emhi le, iJesu o lu eniyē odukhokho eyoli, óó wē,

² “Elemhi egbo ena eē ala mhē, ò she gba eélé esē ni e te nu mhē la ana ni ea te mē emhikhoghu le.

³ Ini mhiē e ri okiamhi ke je apfē mena, ubi o ya rue wē shi odē, itobō khi eghuo o, e rōte odonue bhale.”

⁴ Eniyē odukhokho eyoli e mhila li, “Obo u sa khi a te ya mē eminale ni e bu ifu ọdagbe ona, ni e ya khuese egbo ena nya?”

⁵ IJesu o mhila wē, “Ibulēdi ingmē a mhōli?”

Ē oli “Ishilua.”

⁶ O gueyē eni ebubu egbo e shi to eke. Igho o rue eni ibulēdi ishilua egho, o kphemhi na Eshinēgbā, o khi wē-a, o rue wē na eniyē odukhokho eyoli e ke kemhi wē na eni egbo. Igho eniyē odukhokho eyoli e li kemhi na wē.

⁷ E gbo mhōli ikuku imi ifelē shi agho. O gbo kphemhi na Eshinēgbā shi o. O rēwē na eniyē odukhokho eyoli e gbo li kemhi wē.

⁸ Eni egbo e le, e khue. E le se, eni eniyē odukhokho e sano iku wē ni e le kpole vo ighughu ishilua.

⁹ Egbo agbele asha ene e khi. IJesu oq̄ eni egbo e ke je.

¹⁰ Lōli ali eniyē odukhokho eyoli e lo ɔkɔ-oke oniemhi e je ukiękię obini iDalamanuta.

*Egbø iFarisi e mhila irókhásé
(iMat 12.38-42; 16.1-4)*

11 Egbo iFarisi e bhale, e mhila iJesu ogbo ni e rø mu oli fę. Eę oli o ri irókhásé ni o røte iloghie bhale khase ewé ni wewé e lęsę khi Eshinégba o ghie oli.*

12 Ijesu o tu ekperumhé-a, óó, “Elo o zé ni eę egbo a rø mhila irókhásé ɔnyaloa? Abi o li mhi li gue oli e yę e khi, aa ya mè irókhásé ɔnyaloa okhoghuo.”†

13 Igho o pfi wę shi agho vu, o nyenę egbe ukhokho gbo ya lo ɔkɔ-ɔké oniemhi, o da je ukiękie obinuzeva.

*Oyese oyi iFarisi ali Eròdu ni o li abi ifuma
(iMat 16.5-12)*

14 Eniyę odukhokho eyoli ea sato tsua ibulędi ni e bu, sę ni uruli oghuo ni e mhuę shi oni ɔkɔ-ɔké oniemhi.

15 Ijesu o tse agua yę wę, óó wę, “A mhuę egbhę shi ifuma eyi iFarisi ali Eròdu.”‡

16 Eniyę odukhokho eyoli e nu egbewę ngme, e lie, “Itobø khi awa a mhuę ibulędi o rø ngme ona.”

17 Ijesu o lęsę emini e ngme. O mhila wę, “Elo o zé ni a rø gue ęzo khi aa mhöli ibulędi? Eri aa ya mè ekę abi khi eri ọa kie lo e eso? Eri udu oyęe o na khukhu?”

18 A mhöli alo, aa rewę a mè ekę? A gbo mhuę eso aa rewę e suq? Aa sato?§

19 Abi mhi rø kholo ibulędi ishe-a na egbo agbelę asha ishe, ighughu ingmę a sanq iku wę ekę vo?” Eę oli, “Igbęva!”

* **8:11** Li zę iMat 12.38; iLuk 11.16   † **8:12** Li zę iMat 12.39; iLuk 11.29   ‡ **8:15** Li zę iLuk 12.1   § **8:18** Li zę iJere 5.21; Ezik 12.2; iMak 4.12

20 “Abi mhi rō gbo kemhi ibulēdi ishilua na ęgbō agbēlē asha ene, ighughu ingmē a sanō iku wę vō?”

Ę oli “Ishilua.”

21 Qo, “Eri emini mhia ngme ọa kie lo e eso?”

Ijesu ọ la obini iBetisaida khueghie ọzalo alo a

22 E bhale iBetisaida. Ęgbō eghuo e tsua ọmose ọzalo bhale ghi iJesu, Ę oli ọ kpékpe ọ ri obo ti oli.

23 Igho iJesu ọ mu ọnì ọmose ọzalo obø-obø ya fię ifui oni apfe. Ọ to ete shi obø rō shishi oli alo-a. IJesu ọ mhila li ini ọ mè emhikhoghuo.

24 Ọni ọmose ọ bino idane, ọo “Mhia mè ęgbō khi e li abi ęéra a kia gasę.”

25 Igho iJesu ọ gbo ri abø shi ọnì ọmose alo. Alo eyoli e tigbe khueghie-a, ọ mè eke gboo.

26 IJesu ọo ke je, ọ oli, “Khi gbo je elemhi ifui ẹoli.”

IPita ọ guele ọnì iJesu ọ khi

(iMat 16.13-20; iLuk 9.18-21)

27 Igho iJesu ali eniyę odukhokho eyoli e vu je ikuku ẹoli ni e la gasę iSizeria iFilipi. Abi e li lę, ọ mhila wę, “Oghuo ęgbō e famhi ę lię khi mhi khi?”

28 Ę oli, “Eri eghuo ę khi ijònì ni ọo batazi ęgbō u khi; eghuo ę khi Elaja u khi; elese ę khi ọtuoghruo emekęguele na ęle u khi.”*

29 Ọ ke mhila wę, “Ama, oğhuo eę oyęę a lię khi mhi khi?”†

IPita ọ so li ọ, ọo li, “Yęyę u khi iKirisiti ni ọ khi Ọmiepfuese?”

30 IJesu ọ tse agua yę wę e khi gueyę oğbókhoghuo ọnì loli khi.

---

* **8:28** Li zę *iMak 6.14-15; iLuk 9.7-8*   † **8:29** Li zę *ijon 6.68-69*

*Ijesu o guele shi eké khi loli ya ghua
(iMat 16.21-28; iLuk 9.22-27)*

31 Igho ọ sese eniyé odukhokho eyoli khi Omi Ogbo ọ mema ya mè osoli egbegbo. Eni egbhali, ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e sese ishi, e ya kie oli. A ya gbe loli-a, ama ẹlé onuzi-esé, ọ gbo ya guale.

32 O ngme ona lasele gboo. Igho iPita ọ lu oli ochi, ọ li ọ khi ke ngme ungmehi onana ghue.

33 Ama abi iJesu ọ rọ nyené alo ukhokho bino eniyé odukhokho eyoli, ọ dese iPita. Ọ li, “Vu mhé odalo le yẹyé Okphaghie. Wa mhöli ingme Eshinęgba shi udu, ama emhi agbo.”

34 Igho ọ lu eni ebubu ęgbọ ali eniyé odukhokho eyoli, ọ wẹ, “Ini ọgbókhoghuo ọ nono ni loli bhale deba mhé, ọ mema ya kie egboli, ọ rue apfida oyoli, ọ deba mhé.‡

35 Itobọ khi ọnini ọ da dua ni loli tsumhi agbo oyoli ne, o ya de oli obo a, ama ọnì ọ da ri irari oyemhé ali irari oyi usomhi onete oyi Eshinęgba rue agbo oyoli pfia, ọ ya tsumhi oli.§

36 Eleli onoghuo ọgbọ ọ ya mè ini ọ mhöli agbo nya khi ayemhé oyoli o li opfu-a?

37 Elo ọgbọ ọ ya rọ ọqghié ayemhé oyoli?

38 Ini omama oyemhé ali omama oyi ingme oyemhé o da mu ọgbókhoghuo elemhi agbo ichimhi ali agbo okholo ona ne, omama oyi onogbo ọ ya li mu Omi Ogbo elegho ini ọ bhale elemhi ufumhi oyi Itali ali oyi igeni ni e pfuasé.”

---

‡ **8:34** Li zé iMat 10.38; iLuk 14.27   § **8:35** Li zé iMat 10.39; iLuk 17.33; iJøn 12.25

9

¹ O gbolo e wẹ, “Mhi gue igesikia ye e khi, egbọ eghuo e migha ana, ni ea ya ghu ne, ni e rọ mè khi Eghiele oyi Eshinęgba o bhale, elemhi ekpabọ.”

*Imamachi oyи iJesu
(iMat 17.1-13; iLuk 9.28-36)*

² Abi ẹlẹ-esesa e rọ dọsẹ, iJesu ọ rue iPita, ali iJemhisi ali ijọni, ya nga ute oniemhi ni o yagha, asha ni wewehuo kpe e la. Igho e mè khi iJesu ọ mu melaa.

³ Itsua ni ọ rọ sọ, e pfuasẹ-a, e gẹ pèpèpè. E todé pfuasẹ dọsẹ utsakolo, e dọsẹ abi ọgbokhoghuo ọa tigbe dobé ya li pfuẹ wẹ-a pfuasẹ ramhi agbọ ona.

⁴ Igho eni eniyę odukhokho aasẹ eyolı e mè khi Elaja ali iMosisi e lasele nu iJesu gheta.

⁵ iPita ọq iJesu, “Osese, o guẹ ti khi awa la akana. Zobè ni anye tọ ikholo esẹ shi ana. Oghuo ọ o kha khi oyę, oghuo o khi oyi iMosisi, onokpole o khi oyi Elaja.”

⁶ Ọa ke lẹṣe emini ọ ke ya ngme, itobọ khi eri lọli ali enekpole e yila dọsẹ.

⁷ Igho otughunu o lasele ya guese wẹ-a, Eshinęgba ọ rọte elemhi oni otughunu ngme, óó, “Omimhé ni Omose na, ni mhi nono ingme oyọli egbegbọ. A ke suo eso na li.”*†

⁸ Utoghuokpe khi e ke pfi alo bino, ea ke mè ọgbokhoghuo sẹ ni iJesu lòlighuo.

⁹ Abi e li rọte oni ukhomhi ute e tiemhi le, iJesu ọ gueyẹ wẹ e khi gueyẹ ọgbokhoghuo emini e mè ini Omi Ogbọ ọa li rọte eghuli guale.

---

* ^{9:7} Li zé iMat 3.17; iMak 1.11; iLuk 3.22   † ^{9:7} Li zé 2 iPit 1.17-18

10 E ri oni ungmehi gbe akanya, ama e nu egbewe gheta emini irote eghuli guale o ngme.

11 Igho e mhila iJesu, “Elo o ze ni eni e sese e ro liè khi Elaja o kpè ya bhale?”[‡]

12 Ijesu oo, “Egbegbo lo khi Elaja o kpè ya bhale, o ya bhale ya mu egbe emhi nya shi eke. Elo o mema ze ni Ebe-no-pfuase o ro o khi Omi Ogbø o mema me osue egbegbo, a gbo kie oli?”

13 Ama a ghe i, Elaja o she bhale, e rièle emini o ghole wé deba li ezézé abi a li kéké ingme oyoli shi Ebe-no-pfuase.

*Iroze oyi ozeo no mhuę ayemhé obe
(iMat 17.14-21; iLuk 9.37-43)*

14 Abi e ke ro ya kugbe eniyé odukhokho ni e kpole o, e me khi ebubu ęgbø o le gasé wé, esesé Ishi eyi iMosisi e nu wé la akaghø khakø.

15 Abi eni ęgbø e lèsé me iJesu te, abø e sha wé egbegbo. E na ya tsé oli.

16 O mhila wé, “Elo o khi ni a nu wé khakø o shi?”

17 Omose oghuo o róte elemhi eni ebubu ęgbø ya rue unu, óó, “Osése, omimhé oni omose mhi ro bhale ghi e, ayemhé obe o nasé oli, ni oa ke ze oli e ngme.

18 Ini oni ughuamhi o da tsua rughu oli ne, eri o pfi oli e gbe, oó chi ofulu unu, oó le akø unu, o zese a. Mhi gueyé eniyé odukhokho eyé e khu oli oni ayemhé egbe-a, ama ea dobé.”

19 Ijesu oo, “Ee ęgbø ni ea mhøli irudunga ena, ele-ingmè mhi ke mhøli ro nu e ya la akana, ele-ingmè mhi bëshi ya la onana ramhi, Mu oni omø ghi mhe!”

[‡] **9:11** Li ze iMala 4.5; iMat 11.14

20 Igho e mu ɔni ɔmọ bhale. Abi oni ayemhé o rọ mè ijesu tee, o de rughu ɔni ɔmọ, o pfi ɔni ɔmọ gbe, ọọ kpi abo ali awé-a, oo wu oli eke, ọọ chi ofulu unu.

21 Ijesu ọ mhila ita ɔni ɔmọ, “Aèle ọ te lina?”

Ọo, “Abi ọ te khi ɔmọ.”

22 “O she lina mu oli pfi lo elemhi erali ali elemhi okè itingmingmè abi o kha gbe ɔli-a. Ini u mhöli emini u dobé ya riéle, kpékpé lè elemhi anye ni u kpaghie anye obø.”

23 Ijesu óó, “Eri u wé ini mhi dobé? Emhikpa ọo tsé na ɔni ọ da mhöli irudunga.”

24 Aghoaghø ita ɔni ɔmọ ọ nyanya liè, “Mhi miesuò ukukuò, kpaghie mhè obø ni mhi gbo miesuò shi ọ egbegbø.”

25 Abi ijesu ọ rọ mè khi eni ebubu ẹgbø e na bhale ashini oni ingme o de shi, ọ tsésé ku oni ayemhé obe. “Yeye ayemhé ungmenu ali ilesø, rote oli egbe ya lasele, khi gbo nyené egbe bhale ọ ghue.”

26 Oni ayemhé o tsésé, ri itoto nighise ɔni ɔmọ, ọ rote oli egbe ya fiè. ɔni ɔmọ ọ ke li abi ɔni ghua. Ẹgbø e liè, “O she ghua.”

27 Ama, ijesu ọ mu ɔni ɔmọ obø vule migha. Ọ migha.

28 Abi ijesu ọ rọ lo elemhi owa se, eniyé odukhokho eyoli e bëna mhila li, “Elo o zé ni anye aa rọ dobé khu oli oni ayemhé egbe-a?”

29 Ijesu ọ sọ wé ọ, ọọ wé, “Iromhi isosø ali azumhi tsé o dobé a khu onana.”

*Ijesu ọ gbo ngme ingme eghuli oyoli
(iMat 17.22-23; iLuk 9.43-45)*

30 IJesu ali eniyé odukhokho eyoli e rōte agho vu, e rōte iGalili dōsé, ọa nono ni ọgbókhoghuo ọ lésé ashini wewé e la,

31 Itobó khi ọ sésé eniyé odukhokho eyoli, ọo ye, “A ya ri Ómi Ogbó na egbó de. E gbe ọli-a. Ele nuzi-ese ọ gbo guale.”

32 Ama emini ọ ngme ọa lo wé esó, ulishi o mu wé abi e li ya mhila li emini ọ rōli ngme.

Ọni ọ fu né nya

(iMat 18.1-5; iLuk 9.46-48)

33 E bhale ẹoli iKapanomu. Abi ọ rō la elemhi owa, ọ mhila wé, “Elo a khakó shi amo abi a rō la odé?”

34 Ama e tsaghié-a, itobó khi ọnì ọ kpèda nya elemhi wé e la odé khakó shi. §

35 IJesu ọ shító, ọ lu eniyé odukhokho ogbava eyoli, óó wé, “Ini ọgbókhoghuo ọo nono ni lòlì khi ọnì odode, ọ kpe ya ri egbòli khi ọnì ọ kpukhokho nya, ali ọnì ọ ga egbó nya.”*

36 Ọ mu ukuku ọmọ vule migha wé iteva. Ọ mu ọli shi abo, óó wé,

37 “QNINI Ọ RI ITOBÓ OYEMHÉ MIE ỌTUOGHUO IKUKU ENIYÉ ENANA NE, MHÉMHÉ Ọ MIE. QNINI Ọ DA MIE MHÉ NE, ỌNI Ọ GHIE MHÉ Ọ MIE, ỌA KHI MHÉMHÉ.”†

Ọni ọa da khi obe awa ne ọyi awa ọ kхи

(iLuk 9.49-50)

38 Ijoni óó, “Qsésé, anye mè ọmose ọghuo ni ọ ri eva oyé khu ayemhé ebe kua. Ama anye gueyé ọli ọ khi gbo ligho, itobó khi ọa khi ọghuo elemhi awa.”

§ 9:34 Li zé iLuk 22.24

* 9:35 Li zé iMat 20.26-27; 23.11; iMak

10.43-44; iLuk 22.26

† 9:37 Li zé iMat 10.40; iLuk 10.16; iJón 13.20

39 Ijesu ó wẹ, “A khi ke khu oli o, itobọ khi ọnini o ri eva oyemhé gbe akanya Ọnyaloa, ọa tigbe e vule ke ngme onobe oyemhé.

40 Itobọ khi ọnini ọa khi obe awa, ọyawa o khi.”‡

41 Abi o li mhi li gue oli e yé e khi, ọnini o da diẹ uko ame na e da irari eva oyemhé ne, ali irari khi ọnayi iKirisiti a khi, o ya mè eleli o. §

*A mu egbe e shi emini e yese ogbo o lamhe
(iMat 18.6-9; iLuk 17.1-2)*

42 “Ini ọgbókhoghuo o yese ikuku eniyé enana ni e mie mhé suò lamhé, o bie tine ni a gé eché iko oniemhi shi ọgbó oghogho uruli tsua pflo elemhi oke oniemhi.

43 Ini obo oyé o rẹ ya lamhé, khi oli pfia. O ti e egbe nẹ ini u waa mhóli obo ya lo iloghie na agbóagbó, ni u rọ tsua abo eve-eva eyé ya lo ilimhi irierié, ashini erali ea tigbe e pfó-a ghue.*

44 [Akaghó ikpatsó ni e le wẹ ni ea tigbe e ghu e la, ali ashini erali ni e tosé wẹ-a, ea tigbe e pfu ghue.]

45 Ini owé oyé o rẹ ya lamhé, khi oli pfia, o ti e egbe nẹ ini u waa mhóli awé rọ lo iloghie na agbóagbó ni u rọ mhóli awé eve-eva, ni u rọ ya lo ilimhi irierié.

46 Akaghó ikpatsó ni e le wẹ ni ea tigbe e ghu e la, ali ashini erali ni e tosé wẹ-a, ea tigbe e pfu ghue.

47 Ini ukpəloe oyé o rẹ e lamhé, vuonyo li pfia, o ti e egbe nẹ ini u ri ukpəloe oghuo lo Eghiele oyi Eshinégbá, ocho ni u rọ ya mhóli ikpamhi alo eva, a pfi e ya lo ilimhi irierié.†

48 Akaghó,

‡ 9:40 Li zé iMat 12.30; iLuk 11.23

§ 9:41 Li zé iMat 10.42

* 9:43 Li zé iMat 5.30   † 9:47 Li zé iMat 5.29

“ ‘Ikpatso ni e le wẹ
ni ẹa tigbe e għu e la,
ali ashini erali ni e tosé wę-a,
ẹa tigbe e pfu ghue.’‡

49 “Erali a rō nye ɔgbogbō-a, a roli kħi ɔni o pfuasę
abi a li ri ugbħeli ẹ ri iluasobo kħi pfuasę.

50 “Ugbħeli o ma ti, ama ini oviolo oyoli o kala, sę
o ke li zę gbolo rō ya mele ugbħeli-a?

“A zę ni a mholi ugbħeli shi agbō oyę e. A nu egbe
ke ngeli angeli opfomħe.”§

10

*Ijesu o ngme shi ingme ipfugħuę-a
(iMat 19.1-12; iLuk 16.18)*

1 IJesu o rōte agho vu je ekę iJudia, ini a da
iJodani. Igho egbō ni e bu e gbo vę ngale deba li,
o sesé wę abi o kpē li.

2 Egbō iFarisi eghuo e bhale ya mu oli fę, e mhila
li, “Ushi oyawa o lama, ɔmose o khu ughuę ɔyoli?”

3 Oq, “Elo iMosisi o gueyę e a ke li?”

4 E kę, “Eri iMosisi o lama ɔmose o kékę ebe ni a
rō pfa ughuę-a mholi ughuę oli obo, o khu oli.”*

5 IJesu oq wę, “Itobö kħi udu oyęę oq gbe, iMosisi
o rō ligho kékę oni ushi na e.

6 ‘Ama ɔmose ali ɔkpotso, Eshinęgħba o rōte ig-
baekèle agbō ma wę.’†

7 ‘Onana o zę ni ɔmose o rō o pfi itali ali inyoli shi
ekę, o ya toma ughuę oli o.

‡ **9:48** Li zę Aza 66.24   § **9:50** Li zę iMat 5.13; iLuk 14.34-35

* **10:4** Li zę iDęut 24.1-4; iMat 5.31   † **10:6** Li zę Igħbae 1.27; 5.2

8 Wewé aava e mele idiegbe oghuo a.’ Eghéghé agho ea ke khi etuava, ama oghuo.‡

9 Irarigho, emini Eshinégbá o da toma ne, ogbókhogho o khi vase wé a.”

10 Abi e ró gbo la elemhi owa, eniyé odukhokho eyi iJesu e mhila li ogbó ona.

11 IJesu oq wé, “Onini o da khu ughué oli ni o ya rue ɔkpotsó ɔlese ne, eri o kia okia shi oni ughué oli o.

12 Ini oni ɔkpotsó o lase ayi ɔdóli le khi o ya ngeli na ɔmose ɔlese, eri o kia okia.”§

Ijesu ali eniyé enikeke

(iMat 19.13-15; iLuk 18.15-17)

13 Egbo eghuo e mu eniyé bhale deba iJesu ni o ri obó ti wé, ama eniyé odukhokho eyoli ee khu wé.

14 Abi iJesu o ró mè ghó, o ri elemhi bi oli. Oó wé, “A zé ni ikuku eniyé e bhale deba mhé. A khi ke khu wé, itobó khi enabi wewé e li mhóli obó shi Eghiele oyí Eshinégbá.

15 Zé mhé gue igésekia yé e khi oni qa da rue Eghiele oyí Eshinégbá abi eniyé enikeke ne, qa tigbe ya lo ilogbie.”*

16 O muno eniyé shi egbe, o ri obó nga wé ukhomhi, o sò iromhi na wé.

Ozele-omose ni o lolo pfue

(iMat 19.16-30; iLuk 18.18-30)

17 Abi iJesu o ke rue okiali eké khi o vu, ɔmose oghuo o na bhale ya wugha li odalo, oq lí, “Oséshé nete! Elo mhi ya riéle ni mhi ró ya mhué agbó na agbóagbó?”

‡ **10:8** Li zé Igbae 2.24   § **10:12** Li zé iMat 5.32; 1 iKori 7.10-11

* **10:15** Li zé iMat 18.3

18 Ijesu ọ li, “Elo e ze ni u rọ ọ lu mhẹ ọnọti. Ogbokhoghu ọa lao ni ọ ti, se ni Eshinęgba.

19 Ni mhi rọ sọ ẹ ogbo ni u mhila mhẹ, u lẹṣe ushi ni Eshinęgba ọ rọ shi eke. Ni ọ le, ‘A khi gbe ugbeli, a khi kia okia, a khi do ughiatọ, a khi pfi ọtsele egbholi mu ọgbọ, a khi li ọgbọ le, mu ekpẹ na ita e ali inyé e.’ ”[†]

20 Oni ọzéo ọo, “Osese, abi a te bia mhẹ mhi te ri ena nya a gbe akanya.”

21 Ijesu ọ ri ẹlo inono bino ọli, ọ li, “Emhi oghuo tsé o kpe ẹ le ni waa riélé ne. Je ya ri emini u mhöli nya dẹ ni u kemhi wẹ na eni ẹa mhöli emhi, eghęgħe aghq ni u mhöli ẹpfue shi obini ilogħie, u tigbe bhale ya deba mhę ke kia.”

22 Abi oni ọmose ọ rọ suq ona, alo eyoli e yese a, ọ ri iyeseudu-a ya vu, itobø khi ọ mhöli ẹpfue eniemhi.

23 Ijesu ọ bino gasę kpa, ọo eniyę odukhokho eyoli, “O ma mu ọgbọ ni ọ pfue unu ni ọ rọ lo Eghiele oyi Eshinęgba.”

24 Ingmemhi eyoli e ri abo sha eniyę odukhokho eyoli. Ama iJesu ọ gbolo ẹ, “Eniyę eyemhé, o ma mu eni e ri egbe da ẹpfue oyewę unu ni e rọ lo Eghiele oyi Eshinęgba.

25 Ni ọgbọ ni ọ pfue ọ rọ lo Eghiele oyi Eshinęgba, o ya munu dōsé, ni ọgbọ ke dua ni lọli ri alakumi rōte esę asugę ya fię.”

26 Ona o ke ri abo sha eniyę odukhokho eyoli nę, e rọ mhila egbe, “Oghuo ọ dobę ya lo ọ sho?”

27 Ijesu ọ pfi ukpəloe bino wę, óò, “Ona ọa ze ọgbọ ya li ama emhikpa o ze Eshinęgba a li.”

---

† **10:19** Li ze Okiali 20.12-16; iDęut 5.16-20

28 IPita óò iJesu, “Emhinya anye tsua kua bhale deba e.”

29 Ijesu óò wé, egbegbi-ingme mhi gue é yé é khi ọnini ó da pfi apfè oli shi eké, ali inyoghuo oli eni emose ali eni ikpotso, ali ita ali inyo, ni ó pfi eniyé ali ishemhi, ghe ọwolo shi eké irari oyemhé ali usomhi onete oyi Eshinegba,

30 a ya somhi oli opfa. Elemhi agbó ona, a ya khivosé na li asha egbhuéshé, ikhivosé owa ali ikhivosé inyoghuo, ali inyo ali eniyé ali ishemhi, ali anasémhé. Ó ya mhué agbó na agbóagbó, elemhi agbó ni o kéké bhale.

31 Ama ẹgbó eghuo ni e ralo, e ya kpé ukhokho. Eni e kpé ukhokho amo, e ya khiphi eni odode.‡

*Ijesu o gbo ngme ingme eghuli oyoli utonuzi-esé
(iMat 20.17-19; iLuk 18.31-34)*

32 Abi iJesu ó ró tsua wé lè iJerusalému, ni ó ró ralo na wé, eni ingme e pfuse ghaghá a shi eniyé odukhokho eyi iJesu udu. Ulishi o mu ẹgbó ni e deba wé. Igho iJesu ó gbo li rue eniyé odukhokho ogbava eyóli ye ochi, ó gueyé wé emini lóli ya mè ini wewé e ramhi iJerusalému.

33 Oò, “IJerusalému awa je ena, a ya la oobó rue Omi ogbó na ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni è sésé ishi dè, a ri oli na wé mu. E pfa ẹzó igbe-a mu óli, e ghi oli abo ghi ẹgbó ijéta.

34 E ya róli ke li egia, e tono eté ku óli, e gbe óli ité, e tigbe gbe óli-a. Ama élé nuzi-esé, ó ya róte eghuli guale.”

*Emini ijemhisi ali ijóni e mhila iJesu ó rielé na ewé
(iMat 20.20-28)*

‡ **10:31** Li zé iMat 20.16; iLuk 13.30

35 Igho ijemhisi ali ijoni imi iZebedi e bhale deba iJesu, e oli, “Osese, anye e nono ni u rielle emini anye ya mhiile ena na anye.”

36 IJesu oo we, “Elo a nono ni mhi rielle na e?”

37 E ke, anye e nono, ini u da shitoo ukpekhomhi oyee obini Eghiele oniemhi oyee ne, ni u ze ni otuoghuo anye o kha shitoo e ukieki obita, onokpole o shitoo e obogobo.

38 IJesu oo we, “Aa leshe emini aa mhlila. Uko ni mhi rote da, a dobé ya rote o da, abi khi eri a dobé ya mie ibatizi onabi mhi mie?”§

39 E ke, “Anye ya dobé.” IJesu oo we, “A dobé ri uko ni mhi ro da ya da, a gbo dobé mie ibatizi onabi mhi mie,

40 ama mhia mholi afu ni a ro ri ogbo o shitoo mama mhe ukieki obita ali obogobo ukpekhomhi oghie obini iloghie. Eshinégbá o ri asha eghoghó ya na egbo ni o re we shi agho khé.”

41 Abi eniyé odukhokho etuogbe enekpole e ro suoo ingmemhi ena, e nu ijemhisi ali ijoni i wola shi o.

42 Igho iJesu o lu we tigbili, oo we, “A leshe khi eni e lu egbewe ighie eyi egbo eni ea ya ga Eshinégbá, khi eri e li we abi o ghole we, igho eni e kpeda omhesé e li e mhésé na we.

43 Ama, a khi li abi wewé. Ama onini o nono ni loli khi oniemhi elemhi e, o khi oni o ga ee nya.*

44 Onini o nono ni loli khi onodode, oo mema kpé ri egbo li khi oghumha oyi egbo kpa.†

---

§ **10:38** Li zé *iLuk 12.50*   * **10:43** Li zé *iLuk 22.25-26*   † **10:44** Li zé *iMat 23.11; iMak 9.35; iLuk 22.26*

45 Itobø khi Omi Ogbø ọa bhale ni a ke ga li, ama eri ọ bhale ya ga ali ni ọ gbo ri agbø oyoli bhale ni a rø luasø obo na ebubu ẹgbø.”

*Ijesu ọ ri iBatimeusi ọtase-allo-a ze
(iMat 20.29-34; iLuk 18.35-43)*

46 Ighø e bhale ijérikø. Abi iJesu ali eniyø odukhokho eyoli ali ebubu ẹgbø ni e deba li, e rø røte oni ẹoli vu, omose oghøni ọ tasø alo-a na lui iBatimeusi (omi iTimeusi a ri iBatimeusi ngme) ọ shitø epfø odø mhila omhila.

47 Abi ọ rø suø khi iJesu ọna iNazareti lø, óó tsøse leghe, ọø lieø, “Ijesu omi iDefidi, kpékpe, lè elemhi mھ.”

48 Ebubu ẹgbø e tsøse ku ọli, eè ọli ọ zè ni a suø eso. Ama eena ọ mema lolo pfi okokokhue lu ọli nè, “Omi iDefidi lè elemhi mھ!”

49 IJesu ọ migha, óó, “A lu ọli na mھ.” Ighø e lu ọni ọtasalo-a, e ọli, “Ke ghéle, vule, khi ọø lu e.”

50 O rue awulu nø ọ sø pfi a, ọ ti vule pia bhale deba iJesu.

51 IJesu ọ mhila li, “Elo wa nono ni mhi riéle nè?”
Oni omose ni ọ tasø alo-a, óó, “Osèse, mhia nono ni mhi gbo ke mè ekè.”

52 IJesu óó, “Ke lè, khi irudunga oyø o she rø ze.” Aghøaghø, ọø mè ekè, ọ deba iJesu røte odø vu.

11

*Egbø e ri ufumhi na iJesu abi ọ rø lo iJerusalemu
(iMat 21.1-11; iLuk 19.28-40; iJøn 12.12-19)*

1 Abi e rø ti ramhi ijérusalemu ni e rø bhale iBétfagø ali iBétfani Udi Ute Olivu, iJesu ọ ghibe etu-ava elemhi eniyø odukhokho eyoli,

² Oọ we, “A je ẹoli ni o la odalo oobọ eghọ. A kha lẹṣe lo oni ẹoli le, a ya mẹ omi akphere ni a muzu, ni ọgbokhoghuo ọa nga shitọ ghue. A taghiẹ ọli bhale ana.

³ Ini ọgbokhoghuo ọ mhila e, ‘Elo o ze ni a rọ taghiẹ ọli? A gueye ọli khi, Onomhué óó nono ni loli ri ọli riẹlẹ emhi, ali khi ọ gbo rọli bhale ya shi eke lẹna.’”

⁴ Igho ee bhale ya e ọnì ozele akphere ni a muzu shi ifui apfè epfè odè. Abi e li taghiẹ ọli-a,

⁵ ẹgbọ eghuo ni e migha akaghọ e mhila wẹ, “Elo a la akaghọ a riẹlẹ ni a rọ taghiẹ ọnì omi akphere ọgho-a?”

⁶ E sọ wẹ ọ abi iJesu óó e li sọ wẹ ọ. Igho eni ẹgbọ e zé wẹ vu.

⁷ Abi e rọ mu ọnì ozele akphere bhale ghi iJesu se, e banọ ide egbe-a pfino nga ọnì ozele akphere ukhokho. Igho, iJesu ọ nga li shitọ.

⁸ Ebubu ẹgbọ elese e li ba ide rọ ku odè, eghuo, e nyano eyamhi ku odè.

⁹ Ẹgbọ ni e ralo ali eni e deba li e gbe ukua, e tsese, e lie,

“Okuekhoogo! Oolo!”

Eshinègba ọ ka khivose

na ọnì ọ ri eva oyi

Onomhué bhale!*

¹⁰ “Eshinègba ọ ka khivose

shi Eghiele oyi oghie iDefidi

ita awa ni ọọ bhale.”

“Ikuèghie o khi oyi Eshinègba!”

¹¹ Abi iJesu ọ rọ ramhi iJerusalemu, ọ dòṣe ya lo elemhi Owa oyi Eshinègba. Ọ bino emhi nya gase,

---

* ^{11:9} Li zé Iwolo 118.25-26

ama aborokhia khi obili o she bi dɔṣe, lɔli ali eniyé odukhokho ogbava eyoli e je iBẹtani.

*Ijesu o pfi unu na ọqra ọkhua-eni
(iMat 21.18-19)*

¹² Ogbeakolò abi e li rōte ẹoli iBẹtani fię, okiamhi oo gbe iJesu.

¹³ Igho ọ tapfia mè ọara ọkhua-eni ni o guę ta ebe. Ọ lè ya bino ini o she mò udumhi. Abi ọ rō ramhi agho ọa mè emhikhoghuo ọ, sè ni ebe, itobø khi ọa ramhi ęgheghe ni ọkhua-eni e rō mò ne.

¹⁴ Igho ọo oni ọkhua-eni, “Ogbokhoghuo ọa ke gbo rōte ẹ ukhomhi ya pfa udumhi ghue.”

Eniyé odukhokho eyoli e suq khi ọ ngme na.

*Ijesu o je Owa oyi Eshinęgba
(iMat 21.12-17; iLuk 19.45-48; iJon 2.13-22)*

¹⁵ Abi e ke rō ramhi iJerusalemu, iJesu ọ lo Owa oyi Eshinęgba, ọ vesę eni e la akaghø du oki kua. Ọ kpha okphę oyi eni e pfa ikpaghø ali eni e ri inekhukhu dę kua.

¹⁶ Ọa ze ni ogbokhoghuo ọ tsua itsua-oki rōte elemhi apfę oni Owa oyi Eshinęgba dɔṣe.

¹⁷ Abi ọ ke rō sese ęgbø, ọ rō lię, “A she kpę kékę ọli shi Ebe-no-pfuasę khi,

“‘Owa iromhi oyi ishishi nya,
a ya ke lu Owa oyemhé,’

Ama ẹę, a she rōli mele owa ighiatø a.”[†]

¹⁸ Abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni ẹ sese ishi e rō suq ona, ee dua odę ni e te mè asha ya gbe iJesu a. Ama ulishi oyи iJesu óó mu wę, itobø khi eri osęsę oyoli o ri abø sha ęgbø kpa.

† 11:17 Li zę Aza 56.7; iJere 7.11

19 Ogbomhi o mu eke, iJesu ali eniyę odukhokho eyoli e röte oni ẹoli ya fię.

*Ilesingme ni a röte ọkhua-eni ni o ku ebe a rue
(iMat 21.20-22)*

20 Eluzogbe oogbeakolo khi e röte oni odę dösę, e mę khi oni Ọara ọkhua-eni o khakha ya ramhi imhili.

21 IPita ọ sato, ọọ iJesu, “Osęę, bino khę! Ọara ọkhua-eni ni u pfi unu na o she khakha-a.”

22 IJesu ọ sọ li ọ, ọọ, “Mholi irudunga na Eşhinęgba.”

23 “Egbegbi-ingme mhi gue e ye e khi ọnini ọ gueyę oni ute ona, ‘Rö te akana lasele ya je elemhi okę oniemhi,’ ni ọa rö da mholi akhokhomhé shi udu shi emini ọ ngme ne, ni ọ rö mholi miesuọ khi emini lọli ngme o ya bhale ya tsę, oo ya ligho na li.[‡]

24 Irarigho, emiemini u sọ iromhi mhila, miesuọ khi u she mholi ọli, oyę o kę khi.

25 U kha da migha a lema, ni u rö ri ingme oyi ọgbọ shi elemhi, nyanya rö topfa li. Ini itę ni ọ la iloghie ọ ri olamhé eyę li topfa e.”

26 “Ama ini u waa da rö topfa ọgbọse ne, itę na iloghie ọa ya li ri olamhé eyę topfa e.”§

*A mhila iJesu ọni ọ ri afu na li
(iMat 21.23-27; iLuk 20.1-8)*

27 Igho ee gbo lo ijerusalemu le. Abi iJesu ọ li kia elemhi apfę Owa oyi Eşhinęgba gasę, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e sęę ishi ali egbhali e bhale deba li.

‡ **11:23** Li zę iMat 17.20; 1 iKori 13.2

§ **11:26** Li zę iMat 6.14-15

28 E mhila li, “Oghuo ọ ri afu nẹ ni u rọ rięle eni emhi enana nya, ọghuo ọ ri unu nẹ u ke rięle ena.”

29 Ijesu ọ sọ wẹ ọ, Ọó, “Mhi ya mhila ẹ ogbọ oghuo. A sọ mhẹ ọ, ni mhi tigbe gueyę ẹ ọnि ọ ri afu na mhẹ mhi ke rięle emhi ena.

30 Oghuo ọ fẹ ri itoto na ijoni ọ ke batazi ęgbọ abi ęgbọ?”

31 Igho, e ya ye egbe ochi, e nu egbe wẹ ngme ọli khi, “Awa khẹ ‘Rote iloghié’ lọ, ọ ya mhila awa, ‘Elo o zé ni aa rọ mie ọli suọ?”

32 Ama ini awa kẹ, ‘Obọ oyи ęgbọ.’ ” Ulishi oyи ęgbọ o mu wẹ, itobọ khi ọgbokpa ọ lęsę khi ọmekęguele ijoni ọ khi.

33 Igho eę ijesu, “Anye ea lęsę.” Igho ijesu oọ wẹ, “Mhi aa ya li gueyę ẹ ọnि ọ ri afu na mhẹ mhi rọ ke rięle eni emhi ena.”

12

Okhé irókhókhó oyи eni e ngmomhi shi ogba eęra ipfonu

(iMat 21.33-46; iLuk 20.9-19)

1 Igho ijesu ọ ke ri okhé irókhókhó sésę wẹ. Oọ, “Omose ọghuo ọ ke ya gua ogba eęra ipfonu. Ọ ma ugbe gasę oni ogba. Ọ tọ esę shi ọ, ni a mino amę ikpamhi eni eęra kulo. Ọ gbo tọ owa ni o yagha ni a la khẹ-ekhé shi ọ. Igho ọ ya ri oni ogba nga eghiale eghuo obo e nu lọli ri ukpéloe ke khu. Ọ vu asha obini odonue.*

2 Eghęgħę ikhięsę o ramhi, ọnि omose ọ għie oghumha ọyoli għi eni ọ ri ogba nga obo, ọ lę ya

* **12:1** Li zé Aza 5.1-2

mie wẹ idumhi emhi ni a kọ shi oni ogba bhale ghi lue.

³ Ama e mu qli, e gbe qli, e khu qli. O pfino abo efue ya je.

⁴ O gbo ghie oghumha oyoli olese ghi wẹ, E pfi emhi shi qli ukhomhi, e yeghe qli-a

⁵ O gbo ghie olese, e gbe onana-a. O ghie elese ni e bu, e gbe eghuo itali, e gbolo eghuo-a.

⁶ “O kpoli ogheto le ni ọa ghie ne, ikhi omi qli ni ọ lolo nono ingme oyoli. Loli ọ kpukhokho ghie. O sa, oo, ‘E ya mu ekpẹ na omi mhẹ’

⁷ “Ama eni e la oni ogba, eẹ́ egbewe. ‘Ona ọ ya le ugu oni ogba ona, a bhale ni awa gbe qli-a. Eghéghé agho ni oni ugu o mele oyawa-a.’

⁸ Igho e mu qli, e gbe qli-a, e pfi qli rọte oni ogba ya lase.

⁹ “Sé ọnì ọ mholi oni ogba ona ọ fẹ́ ya li? Eri ọ bhale ya gbolo eni ẹgbọ ni ọ ri oni ogba nga obọ-a, ọ rue oni ogba na ẹgbọṣe.

¹⁰ Aa she zé qli Ebe-no-pfuaṣe khi.

“Eché ni itsona e kie pfia,

loli o ke ya mele egbegbi eche
ni o kẹ mu eloe nẹ nya-a.

¹¹ Onomhué ọ ligho rię̄lę̄ ona,
óó ti anye eloe gba”[†]

¹² Igho egbhali eyi ẹgbọ iJu, e nono odẹ ni e te ya mu iJesu, itobọ khi e lę̄sé khi wewé ọ ri oni okhé irókhókhó ona nungme. Ama e na ulishi oyibubu ẹgbọ ni e la agho, e zé qli obọ, e vu.

Ingme izé oga na iSiza

(iMat 22.15-22; iLuk 20.20-26)

---

† **12:11** Li zé Iwolo 118.22-23

13 Igho e tigbe ya nyenę egbe ya għie iFarisi eghuo ali eniyę odukhokho eyi Erođu għi iJesu, ni e mē asha rote emini ő ya ngme ri ingme de oli.

14 Igho e bhale deba iJesu, eę̄ oli, “Osəsə, anye ləsə kħi u ma ngme igesikia, kħi emiemini egħo eę̄ ngme ali emiemini ɔgħo ő kħi ő ya mu ę̄ elo, ama od ħa oyi Eħsiniegħba wa səsə ni o te od ħa igesikia. Mhiex i, o famhi ti abi kħi ő ta' elemhi ushi, ni a rø zə oga na oghie iSiza?

15 Anye ke zə, abi anye kħi zə?”

Ama iJesu ő she mē ikpamhika oyew. Oó wə, “Elo o zə ni a rø nono ni a di mhę̄ mu? A rue ukpamhi anini bhale ghue ni mhi bino.”

16 E rue oghuo bhale għi oli, oó wə, “Alo ali eva eyi oghuo na ni a mu shi ő ena?” Eę̄ oli, “Eyi iSiza lō.”

17 IJesu oó wə, “A ri emini o kħi oyi iSiza na iSiza, a ri emini o kħi oyi Eħsiniegħba na Eħsiniegħba.”

Igho ingme oyi iJesu o sha wə abo.

Ingme itegħuli-guale

(iMat 22.23-33; iLuk 20.27-40)

18 Igho ęgħo ena otu na lui iSadusi ni eę̄ səsə kħi ite-egħuli-guale ő ya la ikpukħokho agħo, e bhale deba iJesu ya mhila li ogħo.‡

19 Eę̄ oli, “Osəsə, iMosisi ő kék őli shi ebe ushi na awa kħi, ‘Ini őmose ő għu-a pfi ughu őli shi agħo, ni őra rø bia őmø na li, inyogħuo őni őmose ő mema rue őni ősamhi-olimhi ughu őni ő bia eniyę na őni őkpotso na inyogħuo őli ni ő għu-a őgħo’§

---

‡ **12:18** Li zə Ika 23.8   § **12:19** Li zə iDqut 25.5

20 Eghéghé oghuo ó ya la ọ, a mè emose oshilua ni e khi inyóghuo. Ọni ọgbhali ọ rue ọkpotsø. Ọni ọmose ya ghua, ọa bia ọmø na ọni ọkpotsø.

21 Inyóghuo ọli ni ọqø deba li ọ ke rue ọni ọkpotsø, ọ gbo ghua, ọa bia ọmø. Ighø o gbo li inyóghuo ọli ọnuzasè.

22 Ighø o gbo li khi eni inyóghuo ọni ọmose ni e kpôle nya. Eni inyóghuo oshilua nya e ga rue ọni ọkpotsø ughuè ni ẹa bia ọmø ọkhögħuo na li. Ikpukhokho ọ, ọni ọkpotsø ọ li ghua.

23 Ini ogbele iguale o ramhi, ni eni e ghu-a nya e rø guale, oghuo ọ famhi ya khi ughuè ọni ọkpotsø? Aborókhia khi wewé oshilua nya e ga rue ọli ughuè eghø.”

24 Ijesu ọ sò wè o, Ọó, “Wa a mè khi eri a da odè khi aa lèṣè emhikhögħuo elemhi Ebe-no-pfuaṣe, wékhi eri a lèṣè emhikhögħuo elemhi ekpabø oyi Eshinègħba.

25 Ini eni e ghu-a e guale, ẹa kę ke rue ughuè wékhi eri a ke rę wę kę yę ughuè. Eri e kę li abi igeni ena ilogħie.

26 Ama ingme iguale oyi eni e ghua, aa she kpe zé ọli ebe ni iMosisi ọ kéké ni ọ ngme ingme ebuli ni oo to shi? Abi Eshinègħba ọ gueyè iMosisi khi, ‘Mhémħé mhi khi Eshinègħba ọyi Aburaamu ali Eshinègħba ọyi Aziki, ali Eshinègħba ọyi iGiekopu.’*

27 Eshinègħba ọyi eni e la agbø ọ khi, ọa khi ọyi eni e ghua. Eri a ga da odè pfo nya.” Emini a ri ona ngme khi, egbø eni ghu-a eghuo e kie mhøli agbø.

*Ushi ni o funè nya
(iMat 22.34-40; iLuk 10.25-28)*

---

* **12:26** Li zé *Okiali* 3.6

28 Otuoghua eni e sese ishi, o la agho suo abi e ro khakó, o me kha iJesu o ga gué so egbo iSadusi ogbo ni e mhila li, o mhila li, “Elemhi ishi nya, onoghuo o ga funé nya?”

29 IJesu o so li o, óó, “Oni o mu eloë ne nya na, ‘Ku esó-a yéyé iZiréni, Onomhué Eshinégbá ọyawa, lólighuo kpe o kha Onomhué.

30 Nono ingme oyi Eshinégbá Onomhué ọyé, ri udu oye nya ali agbo oye nya, ghe isamhi ali ekpabó eyé nya nono ingme oyi Eshinégbá.[†]

31 Onuzi-eva ni o gbo lolo mu eloë kha, ‘Nono ingme oyi ọnuzava ọyé abi u li nono ingme egbe e.’ Ushi olese okhoghuo ọa ke la o ni o gbo mu eloë dòsé ena.”[‡]

32 Oni ọmose óó, “U ga gué ngme, Osese. Igésekia u ngme ni u wé kha Eshinégbá ọghua o kha, ali kha ọlese ọa ke la o, se ni lólighuo.[§]

33 Ali kha awa ri udu oyi awa nya, ali isamhi eyi awa ali ekpabó eyi awa nono ingme oyi Eshinégbá. Ali awa nono ingme oyi ọnuzava ọyawa abi awa li nono ingme egbe awa. Ni awa ró ri ishi eva ena gbe akanya, o ghôle Eshinégbá dòsé ni awa ya ri iluasobo ali isomhopfa ọdoda bhale ghi ọli.”*

34 Abi iJesu o ró me ilésingme ni o ró so lué o, iJesu o li, “Wa a ga nuata shi Eghiele oyi Eshinégbá.”

Rôte agho vu ogbo okhoghuo ọa ke gbolo mhila li ogbo okhoghuo.[†]

*Omi oni Omiepfuese o kha
(iMat 22.41-46; iLuk 20.41-44)*

† **12:30** Li zé iDëut 6.4-5   ‡ **12:31** Li zé iLëv 19.18   § **12:32** Li zé iDëut 4.35   * **12:33** Li zé Osia 6.6   † **12:34** Li zé iLuk 10.25-28

iMaki 12:35

liv

iMaki 12:41

35 Abi iJesu ọ rọ la elemhi apfẹ ni o la Owa oyi Eshinęgba sese ęgbọ, ọ mhila wẹ ogbo. Ọó, Elo o zé ni esesé Ishi eyi iMosisi e rọ lię khi omi iDefidi Omiepfuese ọ khi?

36 Abi Ayemhé-nó-pfuasẹ o rọ kpha iDefidi sọ, ọ rọ rote unu oyoli lię.

“Eshinęgba óó, Onomhuę oyemhé.

Shitọ mama mhẹ
ramhi ęgheghe
ni mhi rọ ya ri ebe ẹ
shi ẹ ufui ękoawẹ.”[‡]

37 Ini iDefidi ọ röte unu oyi lòlighuo lu ọli Onomhuę, sè ọnì Onomhuę oyoli ọ ke gbo lię khi omi ọli?

Ebubu ęgbọ e ku eso a shi ekę shi emini ọ ngme, ni o ri egbe mu wẹ.

Ijesu ọ tse agua ye eniyę odukhokho eyoli shi esesé Ishi eyi iMosisi egbe

(iMat 23.1-36; iLuk 20.45-47)

38 IJesu ọ sese wẹ, Ọó wẹ, “A mu egbe ẹ shi esesé Ishi eyi iMosisi egbe. Itsua na dolodolọ e ma ghole wẹ e isọ ke kia ifui oki, ni ęgbọ e ke tsé wẹ otsé ekpé.

39 E ma nono ni wewẹ e shitọ ukpékhomhi ni ọ mu ẹlöe elemhi owa ugamhi oyi awa ali ashini o mu ẹlöe elemhi ilegba, ni a la le, ni a la da.

40 Itoto e rọ li esamhi-olimhi ẹ le. Iromhi ni e nuę, eyi abamemhé, ẹ sọ. Eshinęgba, ọ ya na wẹ osoli oniemhi to ọ.”

Iróna ni ọsamhi-olimhi ọ rọ na Eshinęgba
(iLuk 21.1-4)

41 Abi iJesu ọ rọ shitọ ti mama oni akpati ni a pfi ukpagholo iróna a lo elemhi Owa oyi Eshinęgba, ọọ

[‡] **12:36** Li zé Iwolo 110.1

bino ẹgbọ abi e li pfi ikpaghọ lo ọ. Egbọ ni e pfue ebubu e pfi ikpokpomhi ikpaghọ lo.

⁴² Igho ọsamhi-olimhi ni ọa mhuẹ emhikhoghuo, ọ li ya pfi anini eva lo.

⁴³ Igho iJesu ọ lu eniyé odukhokho eyoli, Oó wẹ, “Igésikia mhi gue e ye e, khi ọnì ọsamhi-olimhi ni ọa mholi emhikhoghuo ọna, lọli ọ ri iróna ni o funẹ nya bhale dòṣe ẹgbọ enekpole nya

⁴⁴ Itobọ khi eri eni e pfue e ròte ẹpfue ni e mhuẹ mu ẹpfiẹ rọ rièlé iróna. Ama ọnì ọsamhi-olimhi ọna, ròte elemhi umhamẹ oyoli, ọ kie rue emini ọ mholi nya ni ọ kha rọ ke le, rièlé iróna.”

13

*Ijesu ọ guele emini a ya ke mè ikpukhokho agbọ
(iMat 24.1-2; iLuk 21.5-6)*

¹ Abi iJesu ọ ròte elemhi Owa oyи Eshinęgba fię lasele tee, ọmọ odukhokho ọyoli ọghuo, óó li, “Bino ghue, Osese! Ghe abi ukpokpomhi owa ona ali eché ni a rọ ma li e li somhi otse khé!”

² Ijesu ọ sọ li ọ, óó, “Wa mè ukpokpomhi owa ona. Eghéghé o ya bhale ni ẹchẹli okhoghuo ọa ke rọ ya migha ukhomhi okhoghuo. Wewé nya e ya de kua.”

*Ozughu ali Imu-okholi vule
(iMat 24.3-14; iLuk 21.7-19)*

³ Abi iJesu ọ li shitọ ukhomhi Ute eéra Olivu, ni o sọ alo ghue oni Owa oyи Eshinęgba, iPita ali iJemhisí ali iJoni ali Aduru e bẹna bhale ya mhila li,

⁴ E ọli, “Gueyé anye, eghéghé ni a rọ ya ke mè eni ingme enana. Elo a ya ke mè ni a rọ ya lẹsẹ khi

oni eghéghé ni eni emhi ena e rø ya tsé khi o she ramhi?"

⁵ Igho ijesu oø wø, "A kuegbe-a ke tokpé, ini ogbókhoghuo ø khi di e.

⁶ Ebubu egbo e ya ri eva oyemhé bhale deba e, e lië khi, 'Mhemhé mhi khi loli,' eø di ebubu egbo.

⁷ Ini a suø khi a khøli, o ke khi eri a suø eko ingme okholi obini odonuø, a khi ze ni o nighise e udu. Emhi eghogho e mema bhale ya tsé, ama ukpèsé agbø qa kie ramhi.

⁸ Ishishi ali ishishi e ya mu okholi vule shi egbe ø, eghiele ali eghiele e ya li mu okholi vule shi egbe wø ø. Ekø o ya la asha kpa ke nighise, eø kulue. Okiamhi oniemhi øø pfi. Igbaekèlé osoli na abi øø li òkpotso ni oku o lèṣé bélè e to egbe.

⁹ "A ri ukpeloe shi ekø lolo ke tokpé. A ya mu e je owa ni a la gue øzø. A la elemhi Owa ugamhi gbe e. A ya ri itobø oyemhé mu e bhale odalo oyi enighie ali eni e mhèsé ni a rø gue usomhi onete oyi Èshinègbà yø wø.

¹⁰ Ama není ukpèsé agbø o ya ramhi, a mema she ya tse abø oni usomhi onete oyi Èshinègbà yø egbo na ishishi nya.

¹¹ Ini a da mu e bhale khi a rø e gue øzø, khi ze ni udu o nasø e shi emini u ya ngme. Ama lèṣé ngme emiemini Èshinègbà o ya rø nø oni eghéghé aghø, itobø khi qa khi yøye wa ngme, ama Ayemhé-nø-pfuaše.*

¹² "Egbø e ya ri inyøghuo wø bhale na gbolo-a, ita e li ri imi wø li bhale ni a li gbolo-a. Eghéghé aghø,

---

* ^{13:11} Li zé iMat 10.17-20; iLuk 12.11-12

eniye e ya ke sọ alo okholi ghue eni e bia wẹ ọ, e gbolo wẹ-a.

¹³ Egbọ nya e ya ri itobo oyemhé ke biselemhi e, ama ọnì ọ ri egbe mie ya ramhi ukpese, a ya mie pfuese.[†]

*Emhi obe ni oọ vẹsẹ ẹgbọ kua
(iMat 24.15-28; iLuk 21.20-24)*

¹⁴ “Ama, a kha da mè emini e pfi oyese, ashini aa kha mè oli, ikhi oni ọ vẹsẹ ẹgbọ kua, egheghé agho ọnì ọ zé ebe ọ lèṣe abi a ri emini ọ zé ngme. Eni e la ekè iJudia e na nga ikhomhi ite.[‡]

¹⁵ Oni ọ la ukhomhi owa ne ọ khi tiemhile elemhi owa ya rue emhikhoghuo.

¹⁶ Oni ọ la ifui ishemhi ọ khi na bhale apfẹ ya rue awulu oyoli.[§]

¹⁷ O ma ze mu ikpotso ni e mè ali eni e mholi eniye ni e nye ẹnyeli shi egbe egheghé agho.

¹⁸ Lema Ẹshinègbà ọ khi bie zé ni o de shi egheghé ni ulili oniemhi o la gbe ẹgbọ elemhi ukpe.

¹⁹ Itobo khi onana o ya khi osoli ni o kholo ne nya rote egheghé ni Ẹshinègbà ọ te ma agbọ. Ogbọ a ke gbo ya mè osoli uza onana ghue ekè agbọ.*

²⁰ Ini Ẹshinègbà ọa li rote ogbèlè osoli ni a ngme ena khi-a, ọgbókhoghuo ọa ya dobè ji ukhomhi ọ le. Ama irari oyì ẹgbọ eyoli ni ọ zé ọda kẹ, o rọ rote eni ogbèlè osoli ena khi-a.

²¹ Egheghé agho ini ọgbókhoghuo ọ gueye, ‘Ghekhet, ghe Omiepfuese!’ Okekchia khi eri ọ ye, ‘Ghe ọli ooobò khé!’ Khi mie ọli suo.

[†] **13:13** Li zé iMat 10.22   [‡] **13:14** Li zé iDan 9.27; 11.31; 12.11

[§] **13:16** Li zé iLuk 17.31   * **13:19** Li zé iDan 12.1; Irq 7.14

22 Itobọ khi iromhi emiepfuese ali emekeguele e ya lasele. E ya ke rielẹ ọlelẹ ali ikanya Ọnyaloa Ọdoda rọ ke di ẹgbọ. Ni o khia khi ini ọa gue kia, e ga li ya di egbegbi eni Ẹshinègba ọ zé ọda ke.

23 Irarigho, a ga lolo kuegbe-a ke tó elo eke. Mhi she gue emhi nya yé e shi eké se není oni ẹghéghé o ya ramhi.

*Inyenegbe bhale oyi Omi Ogbo
(iMat 24.29-31; iLuk 21.25-28)*

24 “Ini ẹghéghé osoli ona o ga dòṣe se nya,
“ ‘Ovọ o ya bishi alo-a,
      uki ọa ke dobé ge,[†]

25 Ikpétata e deno ukhuli kule,
      ukhuli ali ekpabọ
      ni e la irarogbe e mheṣe
      e ya ke nighise.[‡]

26 “Eghéghé agho, ẹgbọ nya e ya mè khi Omi Ogbo ọ kia elemhi otughunu e bhale, elemhi ekpabọ ali ufumhi ni ọ gẹ nyanyanya. §

27 Eghéghé agho, ọ ya ghie igéni eyoli e te asha kpa, ikhi ukpésé agbọ nya, ti ẹgbọ eyoli ni ọ zé ọda kẹ gbili.

*Oseṣe oyi oni oṣora ḥukua-eni
(iMat 24.32-35; iLuk 21.29-33)*

28 “Bino abi ḥukua-eni o li e te. O kha da kpésé ukhuli, ni o rọ ke ta ebe ne, lèṣe khi okasé o kélé ya le.

29 A kha da gbo li ligho mè khi eni emhi ena khi a da mè wé ne, lèṣe khi ẹghéghé o she ramhi.

[†] **13:24** Li zé Aza 13.10; Ezik 32.7; ijoe 2.10,31; 3.15; Iro 6.12

[‡] **13:25** Li zé Aza 34.4; ijoe 2.10; Iro 6.13   § **13:26** Li zé iDan 7.13;

Iro 1.7

30 Abi o li mhi li gue qli e yé e khi, egbo eghuo ni e la agbó memena ea ya ghu ne, ni eni emhi ena nya e rø bhale ya tsé.

31 Eké ali ukhuli e ya dòsé, ama ingmemhi eyémhé ea ya tigbe dòsé ghue.

*Ogbókhóghuo ọa lèṣẹ oni ogbèlè wẹẹ oni eghéghé
(iMat 24.36-44)*

32 “Ogbókhóghuo ọa lèṣẹ oni ogbèlè wékhi oni eghéghé. Ghe egbegbi igéni ena iloghie ali mhémhé Omi qli, sè ni Itamhé lólighuo.*

33 A ri ukpéloë shi eké ke tókpé, itobó khi waa lèṣẹ eghéghé ni ọ la ya bhale.

34 Eri ona o li abi ọmose ni ọ vu asha obini odonue, ni ọ ri ighumha eyoli shi apfè e ri ukpéloë khu shi na lué. Ọ gueyé ọgbogbó akanya ni ọ ya gbe. Ọ gueyé ọnì ọ khé ekhé ọ ke khé ekhé apfè.†

35 “Irarighó, ke khé ekhé, itobó khi waa lèṣẹ eghéghé ni ọga ọ rø ya jele. Ini ẹlogbomhi lò o, okekhi itsotso ogbié lò o, okekhi eghéghé obili-atso lò o, abi khi ogbié-fifie lo.

36 Ini ọ bhale guo, khi zé ni ọ bhale ya ẹ khi u wa lese a.

37 Abi mhi li gue qli yé e ena mhi li gbo gueyé ọgbókpa. ‘A ke khé ekhé!’ ”

14

*Ugbamhi ni a gba khé ijésu
(iMat 26.1-5; iLuk 22.1-2; iJón 11.45-53)*

1 O ke kpe ogbèlè eva le ni a rø ya li ukpe iPasova ali ukpe ni a la le ibulédi ni aa ri ifuma

---

* **13:32** Li zé iMat 24.36   † **13:34** Li zé iLuk 12.36-38

shi nye, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esesé Ishi eyi iMosisi, ee nono odé ni e te ya bëna mu iJesu gbe-a.*

² E egbe, “Awa khi riélé oli ini a li imu, onyaghu ọa ya lasele shi ọ.”

*A la iBëtani ku oili shi iJesu egbe
(iMat 26.6-13; iJon 12.1-8)*

³ Abi iJesu ọ rø la ẹoli iBëtani, owa oyi iSamø ni efafe e kpè mu shitø le eminale, ọkpotso ọghuo ọ rue ukoko ituale ni o lolo ghalé, ni o pfie lasele. Ọ gbe oni ukoko a, ọ ku oni ituale shi iJesu ukhomhi.[†]

⁴ Egbo eghuo ni e la agho, e ri elemhi ibibi liè egbe, “Elo o zé ni a rø na pfüeché oni ituale kua shi afue?”

⁵ A kha ri oli dè ramhi ifata ukpe ali emhi, a kemhi eni ikpaghø na eni ea mhué. E shi ọnì ọkpotso unu egbegbø.

⁶ Ama iJesu óó wé, “A zé oli obø. Elo a yesé oli ẹ ngme shi? Egbegbi emini o ti ni o somhi otse ọ riélé na mhé.

⁷ Eghéghé kpa eni ea mhué e rø nu e la ana, eghéghé ni o ghole ẹ kpa a kpaglié wé obø. Ama aa ya mè mhé eghéghé kpa.[‡]

⁸ Emini ọ dobe ya riélé ọ riélé egho. Eri ọ ku ituale ku mhé egbe shi eké khé eghéghé iròtø oyemhé.

⁹ Igésikia mhi gue e yé e khi, ashashini a da la tse abø usomhi onete eké agbø ona nya ne, a ya yele emini ọkpotso ọna ọ riélé le.”

* ^{14:1} Li zé Okiali 12.1-27   † ^{14:3} Li zé iLuk 7.37-38   ‡ ^{14:7} Li zé iDëut 15.11

*IJudasi o lama khi loli ya ri iJesu dę
(iMat 26.14-16; iLuk 22.3-6)*

10 Eghéghé agho iJudasi Isikaróti, ni o khi ọtuoghø eniyé odukhokho ogbava, o le deba ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ni o ya ri iJesu na wę dę.

11 Onana ni o gueyé wę, o ga ghøle wę. E shobø khi wewę e ya ri ikpaghø na li. Igho iJudasi o li nono eghéghé ni o ti ni o rø ya mè asha ri iJesu na wę.

*IJesu o nu eniyé odukhokho eyøli le Eminale iPasova
(iMat 26.17-25; iLuk 22.7-14,21-23; ijøn 13.21-30)*

12 Ogbelé ni ododé ni a li oni ukpe ni a la le ibulédi ni aa ri ifuma shi nye o ramhi, ni o khi ogbelé ni a rø gbe ozele Osumha ɔyi oni iPasova-a, eniyé odukhokho eyi iJesu e mhila li “Ashi o ghøle e ni anye mu egbe shi ekę nę, ni u la le eminale iPasova?”

13 Igho, o ghie eniyé odukhokho etuava eyøli, óó wę, “A lo ifuapfę, ọmose ni o tsua ubene amę, o ya lona e odę. A deba li je apfę.

14 A gueyé ɔni o mhøli apfę ni o ya lo, khi, ‘Osese Ọo, anye mhilę u ri anye khase elemhi owa ni loli ali eniyé odukhokho eyelue wewę e la ya le eminale iPasova?’

15 O ya rę e khasę agbala ni emhi nya e gba shi ukhomhi owa atønga, a muno egbe shi akaghø na awa.”

16 Eni eniyé odukhokho e vu, e lo ifui apfę, e ya mè eni emhi tee abi iJesu o gue ɔli yę wę. Igho e mu egbe oni eminale iPasova.

17 Ogbomhi o mu eke, iJesu ali eni eniyé odukhokho ogbava e bhale.

18 Abi e li shitó gasé itebu le eminale, iJesu óó wé, “Egbegbi-ingme mhi gue e yé e khi ọtuoghuo elemhi e o ya rę mhę dę. Ọni o nu mhę le emhi memena.”§

19 Udu o yese wę-a, ọtuoghuo-oghuo oq mhila li, “She khi ọa khi mhémhé o khi?”

20 O so wę o, óó wé, “Otuoghuo elemhi e e ogbava o ya khi, Ọni o ga ri ibulędi nu mhę e sɔmhi elemhi útasa memena.

21 Eri Omi Ogbọ o ya ghu-a abi a li kéké ọli shi eke na li. Eri-tsé khi, o maa khólọ Ọni o ya röli dę egbe! O kha ga ti nę, ini ọgbọ ọa bie bia li lọ!”

Eminale oyi Onomhue

(iMat 26.26-30; iLuk 22.14-20; 1 iKori 11.23-25)

22 Abi e li le eminale egho, iJesu o rue ibulędi, o kphémhi, o khi ọli a, o rö na eniyé odukhokho eyołi, óó, “A mọ le; Idiegbe oyemhé na.”

23 Igho o gbo so onyo shi uko, o kphémhi, o röli na wę, wewé nya e ga te o da.

24 IJesu óó wé, “Olia eyemhé na ni e migha shi ishiobọ onogbọ, ni a ku kua na ebubu ẹgbọ.*

25 Mhi gue igesikia yé e khi mhi aa ke gbo ya röte onyo upfonu ona da, sę ni obini Eghiele oyi Eshinégbà, ni mhi la da onyo onogbọ.”

26 Abi e rö to uwolo se, e fię lasele, e je Ute Eéra olivu.

IJesu o guele shi eke khi iPita o ya kie luę (iMat 26.31-35; iLuk 22.31-34; ijon 13.36-38)

---

§ **14:18** Li zę Iwolo 41.9   * **14:24** Li zę Okiali 24.8; ijere 31.31-34

²⁷ Ijesu óó wẹ, “Eẹ nya, a ya na kua, a zé mhémhéghuo obọ, irari khi a she kéké oli shi Ebe-no-pfuasẹ khi.

“ ‘Mhi ya ri emhi li
Orisumhakia,
isumha e ya vẹ kua.’[†]

²⁸ “Ama ini a guise mhẹ le se, mhi ya ralo khẹ ẹ iGalili.”[‡]

²⁹ IPita oọ li, “Ini egbọ nya e ririę kie ẹ, mhi aa ya kie ẹ.”

³⁰ Ijesu óó iPita, “Mhi gueyẹ khi, není ọkpa oọ gbieghẹ iteva amiọsẹ, u ya kie mhẹ itesẹ.”

³¹ IPita ọ kie gema ọ gue gagaga, ọ lie, “Ini o ri rię khia khi oni mhi la nu ẹ ghu-a lọ, mhi aa ya tigbe kie-ẹ.” Enekpole nya e li ngme ghọ.

*Ijesu ọ la iGetisemani sọ iromhi
(iMat 26.36-46; iLuk 22.39-46)*

³² E je ashini a lu iGetisemani, iJesu ọ eniyẹ odukhokho eyoli, “A shitọ ana ni mhi ya sọ iromhi bhale.”

³³ O rue iPita ali ijọni ali ijemhisi ma egbe vu. Iyesudu-a ali anasemhé e bhale na li.

³⁴ O wẹ, “Oya ni o la mhẹ udu memena o gba a. O ga nono ni luę gbe mhẹ. A migha akana khẹ mhẹ, a ke tokpé.”

³⁵ O ti je odalo dẹnẹ, ọ de ya yeshi eke, ọọ sọ iromhi ini o ya zé rięlę ni oni ęghęghę ona o dose lue.

³⁶ Ọó, “Itamhé, Itamhé, emhikpa o zé e rięlę. Rue mhę oni uko osoli ona odalo le. Eri-tsę khi, ọa khi abi o ghole mhę, sẹẹ ni abi o li ghole ẹ.”

[†] **14:27** Li zé iZaka 13.7   [‡] **14:28** Li zé iMat 28.16

37 Abi o nyenę egbe bhale, o mę khi eni eniyę odukhokho e lesę-a. Oọ iPita, “ISamọ, eri u lesę-a? Aa dobę nu mhę tókpę ukuku ęghęghę tse?

38 Ri ukpéloe shi ekę gboo ke sọ iromhi ini u khi de ini u mholi imufę. Ayemhé oyę o mu egbe ni o rọ rięle, eri-tsę khi, idiegbe oyę ọa dobę.”

39 Igho o gbo vu ya sọ iromhi enabi o kpé sọ.

40 Abi o rọ nyenę egbe bhale, o gbo bhale ya e wę khi e lesę-a, irari khi olesę o la wę alo, ea lesę abi e ke ya ngme oli.

41 Abi o rọ nyenę egbe bhale utonuzesę, óó wę, “Olesę a kie la, ni a yemhé-a? Olesę ogho o she bu e! Oni ęghęghę o she ramhi. A bino khę khi, a ri Omi Ogbọ na ena olamhé dę.

42 A vule ni awa vu! Oni o ręmhę dę óó bhale ena!”

A mu iJesu

(iMat 26.47-56; iLuk 22.47-53; iJón 18.3-12)

43 Abi o li ngme, iJudasi, ni o khi oтуoghuo elemhi eni eniyę odukhokho ogbava o bhale. Egbọ ni e tsua itsua okholi ali itakobi ali ikpokpo, ni ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali esesę Ishi eyi iMosisi ali egbhali e ghie, e nu oli bhale.

44 Oni o roli dę o she kpę gueyę eni e nu oli kia, oọ wę, “Oni mhi da pfipfi ekphamhi ne, lọli o khi oni a nono. A mu oli, a khę oli ekhé rue vu.”

45 Abi e rọ lesę lole, iJudasi o lę deba iJesu, óó, “Osesę.” O pfipfi oli ekphamhi.

46 Eni emose e mu iJesu.

47 Igho oтуoghuo eni e migha epfę-agħo o ji itakobi oyoli emhi lasele, o bę oghumha ɔyi Oga ɔyi ekpodalo ugamhi eso-a.

48 Ijesu óó wẹ, “Okholi mhi tsua, ni a rọ lina tsua itsua okholi ali itakobi ali ikpokpo bhale ya mu mhe?

49 Ogbélé kpa mhi rọ nu ẹ la, mhi la Owa oyi Eshinégbà e sésé. Aa mu mhé. Eri a mè emhi ena ni emini a kèkè shi Ebe-no-pfuaṣe o bhale ya tse.”§

50 Igho eniyé odukhokho eyoli nya ni e deba li e vẹ kua, o kpe lòlighuo le.

51 Ozéo oghuo ni ọ sọ awulu ona yeyeye, ọọ deba ijesu. Abi e rọ tọ obọ sọ li, khi wewé e ya mu ọli,

52 ọ nyano awulu-a mhué wẹ abo, ọ ri irumheba na vu.

Otu iSaëdiri e ri iJesu gue ezo

(iMat 26.57-68; iLuk 22.54-55,63-71; iJøn 18.13-14,19-24)

53 E mu ijesu bhale owa oyи Oga ọyi ekpodalo ugamhi, ighie eyi ekpodalo-ugamhi nya, ali egbhali ali ekekébe ali esésé Ishi eyi iMosisi nya e le gba.

54 IPita ọ tapfia deba li ukhu-khokho, ya ramhi elemhi apfè oyи Oga ọyi ekpodalo ugamhi. Ọ nu eni ẹ khé ekhé shitó khasé erali.

55 Eni ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali oni igbaa oyи iSaëdiri nya, e nono emhi ushi ni e ya mu mholi ijesu obo, ni e ba mè asha gbe ọli-a. Ea mè emhikhoghuo.

56 Ebubu egbo e pfi ọtsélé eyi egbholi mu ọli, eni ọtsélé nya, ea de shi oghuo.

57 Ikpukhokho, egbo eghuo e vule pfi ọtsélé egbholi ona mu ijesu. Ee,

58 “Anye suq khi qo liq khi, ‘Mhi ya guoghø Owa oyi Èshinègba onana ni egbo e ri abo ma-a, elè-esè mhi tq olese ni egbo ea ri abo ma.’ ”*

59 Abi e riè kie ngme ona, ọtselè eyewé ea kie de shi oghuo.

60 Ighø Oga oyi ekpodalo ugamhi o vule migha odalo oyewé nya, o mhila ijesu. “Waa bie ya so wè o? Ezø elo na ni egbo ena eè gue shi è egbe?”

61 Ama ijesu ọtsagliè a, qa so wè o. Oga oyi ekpodalo ugamhi, o gbo mhila li, “Yeyè u khi Omiepfuese, Omi Èshinègba ọna Kuèghie?”

62 Ijesu ó li, “Loli mhi khi. Eè nya a ya mè khi Omi Ogbo o shitò obita oyi Èshinègba ni o funè, ali khi o la otughunu ròte irarogbe è tiemhie.”†

63 Oga oyi ekpodalo ugamhi o nyanq itsua shi egboli uruli abi o li yila. Óó, “Awa ke gbo nono ọtselè olese.

64 Eè nya a she suq abi o pfi unu-a deba Èshinègba. Sè a so shi o?”

Wewé nya e pfa ezø mu oli khi oni a gbe-a o khi.‡

65 Egbo eghuo o, e tono etè ku oli. E ri emhi genq oli alo. E pfi oli emhi, e oli, “Mè ekè guele, gueyè anye oni o pfi è emhi?” Eni e khè ekhè e mu oli, e lase oli eso.

iPita o khi loli ea lese ijesu

(iMat 26.69-75; iLuk 22.56-62; ijòn 18.15-18,25-27)

66 Abi iPita o kie shitò elemhi apfè eghø, ọmueshi oghuo ni o khi oni oo ga oyi Oga oyi ekpodalo ugamhi o bhale.

---

* **14:58** Li zé ijòn 2.19   † **14:62** Li zé iDan 7.13   ‡ **14:64** Li zé iLèv 24.16

67 O mè iPita abi ọ ròkhase erali, o toli okpè tsukè. Ọ li, “Yeyè u li nu iJesu na iNazareti i kia.”

68 Ama iPita ọ tia. Ọ, “Mhi a lèṣe emini wa ngme.” O lase agho le je odè ni a té e lo elemhi apfè. [Igho ọkpa ọ gbiéghé.]

69 Abi ọnì ọmueshi ni ọ ga ọgbø ọgho ọ rø gbo mè iPita agho, ọ gbo rièlè eni ingmemhi ngme khasè eni e migha epfè agho. Ọ, “Otuoghuo elemhi wè, ọnì ọmose ọna ọ khi.”

70 iPita ọ gbo tia.

Oo li dènè, eni e migha epfè agho e kë iPita, “Igesikia lò khi ọtuoghuo elemhi wè u khi, irari khi ọnge iGalili u khi.”

71 Igho ọ li sè egboli isheli, ọ romhi eni isheli. Ọ liè, “Mhi aa ga lèṣe ọmose ọna ni a ngme ena.”

72 Utoghuokpe, ọkpa ọ gbiéghé utonuzi-eva. iPita ọ sato emini iJesu ọ gueye oli khi, “Neni ọkpa ọ ya gbiéghé utonuzi-eva, u ya kie mhè itesè.” Igho ọ gbe akhe evié a.

15

*A rue iJesu bhale odalo oyi iPaleti
(iMat 27.1-2,11-14; iLuk 23.1-5; iJón 18.28-38)*

1 Eluzogbe fiefie, ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali egbhali ali esèṣe Ishi eyi iMosisi ali igbaa eyi iSaediri nya, e ye ubbamhi. E gé iJesu rue vu ghi iPaleti.

2 Ọni iPaleti ọ mhila iJesu ọgbø, ọ li, “Oghie oyi ẹgbø iJu u khi?”

IJesu óó, “Eee! Igho lò abi u ngme oli.”

3 Eni ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinègba e ga gue ẹzø emhi ebubu shi iJesu egbe.

4 Igho iPaleti o gbo mhila li ogbo, óó, “Wa ya pfunu, u suó iwali ẹzø ni e gue ẹ shi ẹ egbe?”

5 Ama iJesu ọa sọ li ọ. O ri abo sha iPaleti.

*A pfa ẹzø mu iJesu a ka gbe ọli a
(iMat 27.15-26; iLuk 23.13-25; iJón 18.39--19.16)*

6 Abi áá li ini o lina ramhi ẹghéghé ukpe iPasova, eri iPaleti o rue ọgbọ oghua owa ighumha lasele na wẹ abi o ghole wẹ shi.

7 Eghéghé agho ọmose oghua ni a lu iBarabasi o la owa ighumha, ni o khi oghua ẹgbọ ni a mu. Eri a mu ọli shi ubeli ni o gbe ẹghéghé ni a rọ mè onyaghu.

8 Abi eni ẹgbọ e rọ bhale gbii ya mhila iPaleti o riẹlẹ emini ọ kie kpẹ riẹlẹ na wẹ,

9 IPaleti o mhila wẹ, oo, “A nono ni mhi rue oghie iJu abo a na e?”

10 O ga lẹsẹ gbooo khi itobọ ibiselemehi, ighie eyi ekpodalo-ugamhi e rọ mu iJesu ghi luẹ.

11 Ama ighie eyi ekpodalo-ugamhi e sèsẹ ẹgbọ e gueyé iPaleti o ri ochogho wolọ iBarabasi obọ a na ewe.

12 IPaleti o mhila wẹ, óó, “Elo mhi kẹ li ọnì a lu oghie iJu sho?”

13 E tsésẹ leghe, “A ta li ma ọara apfida.”

14 IPaleti o mhila wẹ, óó, “Elo o zé, umha-guekia onoghuo o riẹlẹ?” Ama eena e tsésẹ nẹ, “A ta li ma ọara apfida!”

15 Ni o rọ riẹlẹ emini oo ghole eni ẹgbọ, o wolọ iBarabasi abo-a na wẹ. Oó e gbe iJesu itẹ, o rue ọli na wẹ e ka ta li ma ọara apfida.

*Ekhöli-okhuę e ri iJesu li egia
(iMat 27.27-31; iJón 19.2-3)*

16 Eni ekholi-okhuę e rue iJesu lo elemhi apfę agbala oyи igovuno. E lu ekholi-okhuę apfewę eni e kpôle.

17 E ri awulu ichę ni o khi ęgholi ibulu, sọ li, e ri igba do arula rughu qli ukhomhi.

18 E lię qli, “A da abo na oghie oyи egbо iJu!”

19 E pfino qli ukpokpo ukhomhi iti ingmi-ingmę, e tono etę ku qli. E de ya wugha li odalo, e nyęse ukhomhi na li.

20 Abi e rо ligho ri iJesu li egia se nya, e gueghie qli oni awulu ichę ni o khi ęgholi ibulu ogho, e nyenę egbe ri itsua eyoli sọ li. Igho e rue qli vu ya tama ɔara apfida.

A ta iJesu ma apfida

(iMat 27.32-44; iLuk 23.26-43; iJon 19.17-27)

21 Abi e rо lę, e ya e ɔmose oghuo ni a lu iSamо ni ɔ röte odę oyoli dösę, ni ɔ röte asha jele. Igho eni ekholi-okhuę e ri itoto mu qli ɔ tsua ɔara apfida oyи iJesu. ISamо ɔngi iZiręni ɔ khi, ɔ gbo khi ita Alezada ali iRufosi.*

22 E rue iJesu bhale ashini a lu iGogota. [Ugua ukhomhi olimhi a ri iGogota ngme]

23 A ri onyо ni a ku ikhumhi na lui Imari shi na li ɔ rо da, ama ɔa lama da li.

24 E ta li ma ɔara apfida. E kemhi itsua ni ɔ sọ mhöli egbe abo. E ti ebe rо kemhi eni ide eyoli, ni e leşe oni o ya tę ɔgbögbo.†

25 Eghęgħe agogo itili eluzogbe a rо ta li ma ɔara apfida.

26 Emini e kékę rо kphase oni ɔara apfida kpeda na li khi. Oghie Ọyi Egbо iJu.

---

* **15:21** Li zę iRom 16.13   † **15:24** Li zę Iwolo 22.18

²⁷ E li gbo ta ighiatọ etuava ma ọara apfida mama li, ọtuoghua ọ la li obọ-ita, ọnokpole ọ la li obogobo.

²⁸ Ona o ri emini a kéké shi Ebe-no-pfuasẹ bhale ya tsé, ni óó, “A leli ọli ma ighiatọ.”‡

²⁹ Egbo eni e te epfè agho dọse, e pfi itsue manya ijesu, ee nighise ukhomhi, e lię, “Ebanéké! Yeye ni u ya guogho Owa oyi Eshinégba-a, u gbo riélé ọ to ogbele ese.§

³⁰ Rọ te ọara apfida tiemhie shọ ya mie egbe ẹ pfuese.”

³¹ Igho ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali esesé Ishi eyi iMosisi e li ri ijesu li egia, e lię egbe wẹ. “O mie egboeṣe pfuese, ama ọa dobé mie egboli pfuese.

³² A zé ni oni Omiepfuese ọna, ikhi oghie iZiréni, ni ọ rọte ọara apfida tiemhie ni awa mè, ni awa mie ọli suò.” Eni a li ta ma ọara apfida mama li, e ga li nu wẹ tsue ọli.

Eghuli oyi ijesu

(iMat 27.45-56; iLuk 23.44-49; ijon 19.28-30)

³³ Agogo igbeva Ọguota, obili o bi oni eké a nya. Elembi iwakati esé oni obili o la ogbe ramhi.

³⁴ Agogo esé o ramhi, ijesu ọ tsésé leghe, o ri unu ẹoli oyewé lię, “Eloi, Eloi, Lama Sabachi tani?” Em-ini a ri ona ngme khi, “Eshinégba Ọyémhé, Eshinégba Ọyémhé, elo o zé ni u rọ tsua mhé pfia.”*

³⁵ Abi egbo eghuo ni e migha epfè agho e rọ suò khi ọ ngme na, e kẹ, “Ri esò shi eké khi ọ lui Elaja.”

³⁶ Omose Ọghuo elembi eni egbo ọ na ya rue isoso sọ li onyọ ni okhé a, ọ gẹ ọli shi ukpokpo rōli kpé

‡ **15:28** Li zé Aza 53.12   § **15:29** Li zé Iwolo 22.7; 109.25; iMak 14.58; ijon 2.19   * **15:34** Li zé Iwolo 22.1

iJesu unu o rø da. Oni omose o kẹ. “A zé oli obo, ni awa mè ini Elaja o ya bhale ya rue oli ukhomhi ọara apfida tiemhie.”[†]

37 IJesu o tsèsé leghe, o ghua.

38 Ukpokpomhi ode ugbakpi ni a rø pfa odè-a shi elemhi Owa Oyi Eshinègba, o ròtè idane kièṣe-a asha eva ya to eke.[‡]

39 Abi ọkholi-okhué ọnìemhi ni o migha odalo oni ọara apfida o rø suò abi iJesu o tsèsé leghe, ni o rø mè abi o li ghua, óó, “Egbegbò lò khi, Omi Eshinègba omose ọna o khi.”

40 Ikpotso eghuo e ta pfia bino, iMeli ọnge iMagidalení, ali iMeli inyi ijemhisi ọnì o kpoké, ni o gbo khi inyi ijosisi ali iSalomé.

41 Ikpotso ena e mema deba iJesu ni e ri ukpeloe khu oli obini iGalili. Ikpotso elese ni e deba iJesu bhale iJerusalemu e li ga migha aghọ.[§]

Irotò oyì iJesu

(iMat 27.57-61; iLuk 23.50-56; iJón 19.38-42)

42 Ogbomhi o she mu ekè ẹlégho ni o khi ẹlé ni a rø mu egbe khé ẹlé iyémhèa oyì egbò iJu.

43 Ijosefu ọnge Arimatia, ni o khi ọghuo eni è mhésé, ni o khi ọgbò ni o li mu ẹlöe. Eri o bie kpè ri ẹlöe shi ekè khé Eghiele oyì Eshinègba. O gbe udu lè ya gueyé iPaleti o rue olimhi oyì iJesu na lué ya tò.

44 O ga sha iPaleti abò khi iJesu o she gbhé ghò kelegho. O lui ọnì ọkholi-okhué ọnìemhi ọgho mhila ini iJesu o she gbhé ghua.

[†] **15:36** Li zé *Iwolo* 69.21   [‡] **15:38** Li zé *Okiali* 26.31-33   [§] **15:41**
Li zé *iLuk* 8.2-3

45 Abi iPaleti o rø røte unu oyi ɔni ɔkholi-okhuę ɔniemhi ɔgho suq khi igho o khi egbegbø, o tsua olimhi oyi iJesu na iJosefú.

46 Igho iJosefú o dë ide, o rue ɔni olimhi tiemhile ɔara, o khuli oli, o ri oli tø uji ni a tø shi eché. O gheghele eché oniemhi guese oni uji.

47 IMeli ɔnge iMagidaleni, ali iMeli inyø iJosisi e mè ashini a ri oli tø.

16

Irøte eghuli guale oyi iJesu

(iMat 28.1-8; iLuk 24.1-12; iJon 20.1-10)

1 Abi elep iyemhęa o rø doṣe se, iMeli ɔnge iMagidaleni, ali iSalomę, ali iMeli inyi ijemhisi, e dë afu ituale ni ẹẹ pfie mhuę obø ni wewę e ya khakha li shi idiegbe olimhi oyi iJesu.

2 Ogbie-fiefie ni o khi uka, khi ovø o lęse ngale, e je atalimhi ni a røli tø.

3 Igho e mhila egbe wé, “Oghuo o ya gheghele eché unu oni atalimhi-a na awa?”

4 Ama abi e ke rø yasę alo ekę bino, e mè khi a she gheghele oni eché ni o gho gbèdi unu oni atalimhi-a.

5 Abi e rø lo oni uji, e mè ozęo ni o sọ itsua epfopfo na dogo, khi o shito epfè obita. O sha wę abø.

6 Oó wę, “Abø e khi sha e.” “Ijesu ɔnge iNazareti ɔni a ta ma ɔara apfida a nono? O she te eghuli guale. Qala akana. Ghe ashini a røli tø.

7 Ama a ke vu, a ka gueyę eniyę odukhokho eyoli ali iPita khi, ‘O she ralo iGalili ę khę e. A ya bhale ya ę oli shi agho abi o kie kpę gueyę e.’ ”*

---

* **16:7** Li zę iMat 26.32; iMak 14.28

⁸ Eni ikpotso e lasele, e na ya je apfẹ. Abo e sha wẹ, ulishi oo mu wẹ, ea nu ọgbókhoghuo ngme irari khi ulishi ó mu wẹ.

[Ebe eni ododé eghuo eni a rọtẹ kéké oni Usomhi Onete ona, ea mhóli ọdada 9-20 oyi ukhomhi 16 ona.]

*Ijesu o ri egboli khasẹ iMeli Ọngi iMagidaleni
(iMat 28.9-10; iJọn 20.11-18)*

⁹ Abi iJesu o rọ rọtẹ eghuli guale ẹlé uka se, o ri egbe ọli kpé khasẹ iMeli Ọnge iMagidaleni, ọnì iJesu o khu ayémhé ebe ishilua rọtẹ egbe ya fię.

¹⁰ O vu ya gueyé apfẹ iJesu ni ee vię.

¹¹ Abi e rọ suò khi iJesu o she guale khi o la agbọ ali khi iMeli Ọngi IMagidaleni o mè ọli, ea mie shi ọli o.

*Ijesu o ri egboli khasẹ eniyé odukhokho aava
(iLuk 24.13-35)*

¹² Abi a rọ mè ona se, iJesu o rōtē ođe ọdoda ri egboli khasẹ ẹwẹ aava abi e li lo elemhi oni ẹoli.

¹³ E nyené egbe jele, e gbo gueyé eniyé odukhokho ni e kpôle, ama, ea gbo li mie shi wẹ o.

Ijesu o ri egboli khasẹ eni eniyé odukhokho ogbaghuo

(iMat 28.16-20; iLuk 24.36-49; iJọn 20.19-23; Ika 1.6-8)

¹⁴ Ikpukhokho, iJesu o ri egboli khasẹ eni eniyé odukhokho ogbaghuo abi e rọ le eminale. O dese wẹ shi umha-mhóli irudunga oyewẹ, ali umhanono ni e mie shi emini eni e mè luę e ngme abi o rọ guale se.

15 Oọ wẹ, “A lo elemhi ekẹ agbọ nya, a ke gue usomhi onete oyemhé yẹ ọgbókpa.[†]

16 Onini ọ da mie ẹ suọ, ni a da batazi ne, ọ ya mhöli imiepfuese, ama ọnì ọa da miesuọ, a she pfa ẹzo mu oli.

17 Olele ona o ya ke deba eni e miesuọ, e ya ri eva oyemhé khu ayemhé ebe kua, e ya ngme ẹmuẹ onogbọ unu.

18 E ya ri abo eyewẹ mu enyẹ ekẹ, ini e rię rue ikhumhi ni ọq gbe ọgbọ da, ọa ya li wẹ abikhögħuo. E kha ri abo nga eni ẹ ghua egbe, e ya toto.”

*A rue iJesu nga obini iloghie
(iLuk 24.50-53; Ika 1.9-11)*

19 Abi iJesu ḥnómhuę ọ rō nu wę ngme se, a rue ọli nga idane iloghie. Ọ shitọ ukiękię obita oyi Eshinęgba.[‡]

20 Igho eniyę odukhokho eyi iJesu e li fię ya tse abo oni usomhi onete gasę asha kpa. Igho ḥnómhuę ọ rę wę gbe ikanya, ọ ri ikanya ɔnyaloa ni e gbe ri ungħemhi oyoli tsę.

[†] **16:15** Li zę Ika 1.8   [‡] **16:19** Li zę Ika 1.9-11

**Ebe-No-Pfuase Ishobo Onogbo
New Testament in Ivbie North-Okpela-Arhe
(NI:atg:Ivbie North-Okpela-Arhe)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ivbie North-Okpela-Arhe

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789194797

The New Testament

in Ivbie North-Okpela-Arhe

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

03be06b0-68fd-500b-b9a9-6bca4b63979a